



ภาทิพย์อัสดว

ฉบับพิเศษ



บทเรียนความตาย 2558 DEATH LESSONS 2015

พระไพศาล วิสาโล | ภัสนันวี ศรีสุวรรณ | กนกวรรณ กนกวนวงศ์
นภานาท อนุพงศ์พัฒน์ | ขวัญชาย ตำรังขวัญ | เอกภพ สิทธิวรรณธนะ | ปุณยอภา ศรีศิริรินทร์



ภาทิยอัศดว นบับพิเศษ

บทเรียนความตายเป็น 2558
Death Lessons 2015

จัดทำโดย

โครงการสื่อสารสร้างความตระหนัก วิธีสู่การตายอย่างสงบ
เครือข่ายพุทธิกา

สนับสนุนโดย

สมาคมบริบาลผู้ป่วยระยะสุดท้าย (THAPs)
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)



เขียน

พระไพศาล วิสาโล
ภัสร์นวี ศรีสุวรรณ
กนกวรรณ กนกวนวงศ์
นภนาท อนุพงศ์พัฒน์
ขวัญชาย ดำรงขวัญ
เอกภพ สิทธิวรรณธนะ
ปุ่นยอาภา ศรีศิริรินทร์

บรรณาธิการ

วรพงษ์ เวชมาลีรินทร์

รูปเล่ม

นภา ธรรมทรงคนะ

พิมพ์ครั้งแรก

19 ธันวาคม 2558

เครือข่ายพุทธิกา

45/4 ซ.อรุณอมรินทร์ 39 แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ 10700

โทรศัพท์: 02-882-4387, 02-886-0863 โทรสาร: 02-882-5043

Website: www.budnet.org E-mail: peacefuldeath2011@gmail.com

Facebook: Peaceful Death

ความน่า

ทุกวันนี้มีคนตาย

ทุกความตายมีบทเรียน

จะมากจะน้อยก็ขึ้นอยู่กับว่าเรารู้จักแง่มุมของการตายนั้น ๆ
มากน้อยแค่ไหน

ตลอดปี 2558 มีการตายเกิดขึ้นมากมาย

บ้างเป็นความตายของคนธรรมดา แต่ส่งผลกระทบต่อคนใหญ่หลวง

บ้างเป็นของคนมีชื่อเสียง ที่สะท้อนแง่มุมบางอย่างน่าสนใจ

E-Book เล่มนี้หยิบยกหลากหลายแง่มุมการตายตลอดปีที่ผ่านมา
มาทบทวน ย้อนคิด และชวนคุยอีกครั้ง

เพื่อเป็นอนุสติ เพิ่มพูนความเห็นและทำที่อันสอดคล้องกับ
ความจริงของชีวิต

มีทั้งบทเรียนจากการละสังขารของหลวงปู่คุณ
ความอลหม่านหลังการตายในเหตุระเบิดราชประสงค์
การฆ่าตัวตายของสิงห์ ประชาธิป มุสิกพงศ์
ความตายจากการอพยพลี้ภัยของชาวซีเรีย
งานศพอลังการของคุณหงนงุช ตันลัจจา
และการจากไปอันธรรมดาของคุณประภัสสร เสวิกุล

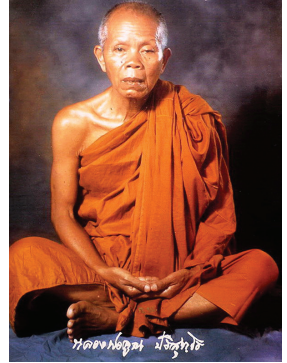
ผู้จัดทำขอขอบพระคุณ
บุคคลต้นเรื่องและผู้เป็นต้นธารความรู้และหนังสือเล่มนี้
ขอภัยหากเนื้อหาใดล่วงเกินหรือทำให้ญาติผู้ใกล้ชิดสะเทือนใจ
กุศลใดที่เกิดแก่ผู้อ่าน ทีมงานขออุทิศให้ผู้วายชนม์ที่ได้กล่าวถึง
ในหนังสือ
ความผิดพลาดประการใดในการจัดทำ ทีมงานขอน้อมรับไว้
ในทุกกรณี

ทีมงานโครงการความตาย พุดได้
เครือข่ายพุทธิกา
ธันวาคม 2558

8

คำสอนสุดท้ายของหลวงพ่อกุณ พระไพศาล วิสาโล

“ในยามที่ยังมีชีวิต ท่านให้ทุกอย่างที่ท่านมีหรือ
ได้มา ไม่ว่า เงินทอง วัตถุมงคล และคำสอน ด้วย
เมตตาจิตอันใหญ่หลวง สมกับโอรสที่กลายเป็น
เอกลักษณะประจำตัวท่านว่า “กุให้มิ่ง” เป็นการสอน
ด้วยการกระทำตลอดทั้งชีวิตว่า “ยิ่งเอามันยิ่งอด
ยิ่งสละให้หมดมันยิ่งได้” สุดท้ายเมื่อท่านสิ้นลม แม้
เอาอะไรไปไม่ได้เลยสักอย่าง แต่ก็ยังมีอีกสิ่งหนึ่ง
ให้ได้ นั่นคือ ร่างกายของท่าน”



ระเบิดราชประสงค์

: เมื่อควันจางหาย เราเห็นอะไรชัดขึ้นบ้าง
เอกภพ ลิทวิวรรธนะ / ปุณยอาภา ศรีศิรินทร์

17



“เหตุการณ์เช่นนี้ น่าจะเป็นบททดสอบที่ดี
ที่วัดว่าคุณภาพการประกอบสติของท่าน
ใช้งานได้อย่างทันท่วงทีมากน้อยเพียงใด
หากวันนั้นท่านตื่นตระหนกคุมสติไม่ได้
จ่อมจมเป็นส่วนหนึ่งของความปั่นป่วน
วุ่นวาย นี่คงเป็นสัญญาณให้ท่านได้
พิจารณาฝึกฝนการเผชิญความตายเสียแต่
วันนี้”

บทเรียนในการจากลาของ
ประชาธิปไตย มุสิกพงศ์
ขวัญชาย ดำรงขวัญ

25



“เมื่อเราฟังใครสักคนด้วยใจ เขาจะรับรู้ได้ว่ามีคนพร้อมอยู่เคียงข้าง เขาไม่ได้เดียวดายอย่างที่รู้สึก คุณค่าที่เคยหายไปก็จะค่อยๆ กลับมาเมื่อมีคนรับรู้ตัวตนของเขาอย่างเต็มเปี่ยม ถึงตอนนั้น ความคิดว่าอยากจากโลกนี้จะน้อยลงไป ในผู้เป็นโรคซึมเศร้าขั้นเริ่มต้น การรับฟังนับเป็นวิธีการเยียวยาอันทรงพลัง บางทีอาจมีคุณค่าเสียยิ่งกว่าคำแนะนำแบบคมคายด้วยซ้ำไป”

34

ความตายของหนูน้อยอลัน
ผู้ปลุกสำนึกคนทั่วโลกต่อปัญหาผู้ลี้ภัย
นภานาท อนุพงศ์พัฒน์



“เราคงอยากจะมีคำอธิบายได้อย่างชัดเจนว่า ทำไมภาพของหนูน้อย อลัน เคอร์ดี จึงทำให้เกิดผลกระทบมากมายหลายประการ รวมไปถึงการวิพากษ์วิจารณ์ เรื่องการนำเสนองภาพข่าวของเขา อย่างไรก็ตาม เรื่องราวปัญหาของซีเรียและ ตะวันออกกลาง ปัญหาของผู้อพยพในยุโรปได้ถูกนำเสนอและให้โลกได้เข้าใจ และหาทางออกร่วมกัน และที่สำคัญภาพของเขาได้ปลุกมโนสำนึกของผู้คน ธรรมดาสามัญจำนวนมากทั่วโลก จนเกิดการกระทำอันหลากหลายเพื่อช่วยเหลือและพยายามเปลี่ยนแปลงเรื่องที่เกิดขึ้น”

44

ดอกไม้กับงานศพอลังการ
ของนางนุช ตันลังจา
ภัสร์นวี ศรีสุวรรณ

“กรณีงานศพของคุณนางนุชนับเป็นตัวอย่างงานศพที่เรียกได้ว่าเหมาะสมกับบริบทของครอบครัว อย่างไรก็ตามแม้เราจะไม่มีฐานะแบบคุณนางนุช แต่ก็สามารถออกแบบงานศพของตัวเองหรือคนในครอบครัวแบบมีสาระและสื่อให้เห็นถึงตัวตนของผู้ตายได้เช่นกัน โดยพิจารณาบนเงื่อนไขเดียวกันว่า ผู้ตายเป็นใคร ประกอบคุณงามความดีใดมาบ้าง และยึดถือความเชื่อประเพณีแบบใด”



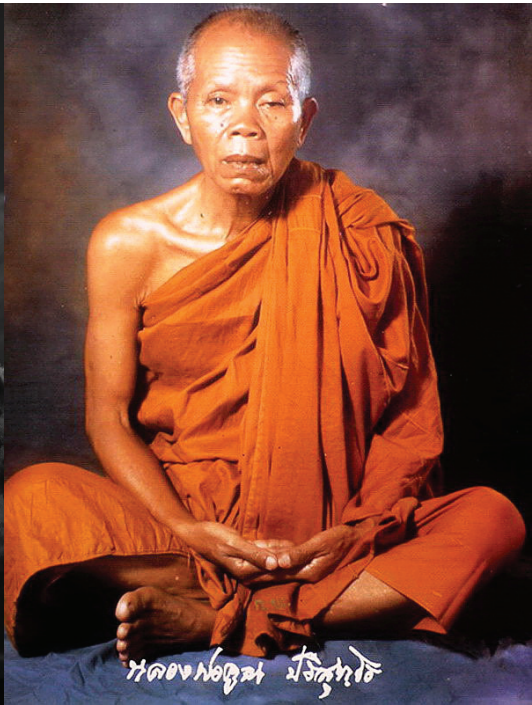
ความตายธรรมดาๆ
ของประภัสสร เสวิกุล
กนกวรรณ กนกวนวงศ์

54



“สิ่งเธอและลูกชายทั้งคู่ได้เรียนรู้จากการจากพรากครั้งนี้ นั่นคือชีวิตนั้นไม่แน่นอน ความตายเป็นเรื่องง่ายตายมาก เกิดขึ้นได้ทุกเวลาหาที่อย่างไม่มีใครกำหนดได้ เมื่อถึงเวลาก็ต้องไปไม่ว่าจะยินยอมหรือไม่ สิ่งที่ได้ก็คือการยอมรับความเป็นจริงต่อสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อให้การจากกันมีคุณค่าต่อการเริ่มต้นใหม่ของคนที่ยังมีชีวิตอยู่”

ทุกความฝันมีบทเรียน



คำสอนสุดท้ายของหลวงปู่จตุรวิมล

พระไพศาล วิสาโล

ในรอบปีที่ผ่านมา การมรณภาพของหลวงปู่คุณ ปริสุทโธ หรือ พระเทพวิฑายาคม เป็นข่าวใหญ่ที่สุดข่าวหนึ่ง แม้จะมีพระมหาเถระและเกจิอาจารย์เป็นอันมากละสังขารไปในช่วงดังกล่าว ก็ไม่เป็นข่าวดังเท่ากับการสิ้นลมของหลวงปู่คุณ และหากมีการพระราชทานเพลิงศพของท่านอย่างที่นิยมปฏิบัติกันโดยทั่วไป ก็เชื่อได้ว่าจะจะเป็นข่าวใหญ่ระดับชาติที่ผู้คนทั้งประเทศตั้งตารอคอยเช่นกัน

อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบกันดีว่า งานดังกล่าวมีอาจเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะหลวงปู่คุณได้เขียนไว้ในพินัยกรรมของท่านอย่างชัดเจนว่า “ห้ามขอพระราชทานเพลิงศพ โภศ และพระราชพิธีอื่น ๆ เป็นกรณีพิเศษเป็นการเฉพาะ” ยิ่งกว่านั้นท่านยังกำชับว่า งานศพของท่านนั้น “ให้จัดงานแบบเรียบง่าย ละเว้นการพิธีสมโภชใดๆ” ว่าจำเพาะพิธีกรรมทางศาสนา ท่านระบุว่า ให้มีการสวดอภิธรรมศพเพียง 7 วันเท่านั้น

ใช่แต่เท่านั้นท่านยังได้สั่งเสียอย่างชัดเจนว่า “ศพของ
อาตมา ให้มอบแก่มหาวิทยาลัยขอนแก่นภายใน 24 ชั่วโมง
หลังจากมรณภาพลง” เพื่อเป็น “อาจารย์ใหญ่” ให้แก่นักศึกษาแพทย์ นี่เป็นการให้ครั้งสำคัญและครั้งสุดท้ายของ
หลวงพ่อกุณ ในยามที่ยังมีชีวิตท่านให้ทุกอย่างที่ท่านมีหรือ
ได้มา ไม่ว่าจะ เงินทอง วัตถุมงคล และคำสอน ด้วยเมตตาจิต
อันใหญ่หลวง สมกับโอรสที่กลายเป็นเอกลักษณ์ประจำตัว
ท่านว่า “กูให้มึง” เป็นการสอนด้วยการกระทำตลอดทั้งชีวิต
ว่า “ยิ่งเอามันยิ่งอด ยิ่งสละให้หมดมันยิ่งได้” สู้ตายเมื่อ
ท่านสิ้นลม แม้เอาอะไรไปไม่ได้เลยสักอย่าง แต่ก็ยังมีอีก
สิ่งหนึ่งที่ให้ได้ นั่นคือ ร่างกายของท่าน

เคยมีลูกศิษย์ทักท้วงท่านเรื่องนี้ ท่านยืนยันเจตนารมณ์
ไม่เปลี่ยนแปลง โดยให้เหตุผลว่า “กูมานึกได้ว่าอยากสร้าง
บารมี... เรื่องบริจาคศพ ดีกว่าเอาไปเผาทิ้ง ให้เขาเอาไป
เป็นทาน ได้เป็นครูเขา ...พวกลูกหลาน เมื่อถึงเวลาที่กูหมด
ลมหายใจแล้ว พวกมึงก็อย่าได้ห่วงเหนี่ยวเลย ให้เขาไปเถอะ
เพราะมันจะเสียเจตนาของกู ขอให้อนุโมทนากับกู”

นอกจากเจตนาที่จะให้จน “หยดสุดท้าย” เพื่อเป็น
ประโยชน์แก่ผู้คนแล้ว อีกเหตุผลหนึ่งก็คือหลวงพ่อกุณไม่อยาก

ให้ผู้คนเดือดร้อนเพราะท่าน ดังท่านได้กล่าวไว้หลายปีก่อน มรณภาพว่า “กูเองไม่ยากเป็นภาระกับคนอื่นกูไม่ต้องการ ให้ศิษยานุศิษย์เดือดร้อน หรือเกิดความวุ่นวายขึ้นเมื่อยามที่ ล่วงลับไปแล้ว และเพื่อไม่ต้องการให้เกิดเป็นปัญหาระหว่าง ลูกศิษย์ด้วยกัน”

หลวงพ่อกุณคงเห็นอยู่เนือง ๆ ว่า งานศพพระมหาเถระ ชื่อตั้งนั้นมักจัดอย่างฟุ่มเฟือย ก่อให้เกิดความสิ้นเปลืองอย่าง มหาศาล โดยหาสาระประโยชน์ได้น้อย อีกทั้งสร้าง ความเดือดร้อนแก่ผู้คนไปทั่ว จนอาจถึงขั้น “คนตายขายคนเป็น” ใช้แต่เท่านั้นยังมักมีความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างลูกศิษย์ลูกหา ทั้งพระและฆราวาส เนื่องจากมีความเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับการ จัดพิธีศพ ยังไม่ต้องพูดถึงการทะเลาะเบาะแว้งเกี่ยวกับ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นเพื่อตัดปัญหาเหล่านี้ ท่านจึง เขียนระบุไว้ในพินัยกรรมของท่านอย่างชัดเจนว่า นอกจาก พิธีศพให้จัดอย่างเรียบง่าย มีพิธีรีตองแต่น้อยแล้ว ศพของ ท่านก็มอบให้แก่มหาวิทยาลัยทันทีเพื่อประโยชน์ในการศึกษา ต่อไป (ผลดีประการหนึ่งที่ท่านอาจคิดไม่ถึงก็คือ มีผู้คนพากันไปบริจาคร่างกายมากมายเป็นประวัติการณ์คือ วันละ กว่า 100 คนที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บางวันสูงถึง 200-300 คน ทั้งในช่วงที่สวดอภิธรรมศพ หลวงพ่อและหลังจากนั้น)

16 พฤษภาคม 2558 คือวันที่หลวงพ่อกุณมรณภาพ สิ่งที่ท่านปรารถนาได้ปรากฏเป็นจริง งานศพของท่านเป็นไปอย่างเรียบง่าย ไม่มีการนำศพของท่านไปบำเพ็ญกุศลที่วัดบ้านไร่ตามที่ลูกศิษย์จำนวนหนึ่งขอร้อง สังฆารของท่านถูกเคลื่อนไปยังมหาวิทยาลัยขอนแก่น และมีการสวดพระอภิธรรมที่นั่นเป็นเวลา 7 วัน ตามที่ท่านระบุไว้ เหตุการณ์ผ่านไปด้วยดี ไม่มีความวุ่นวายหรือความขัดแย้งเกิดขึ้นในหมู่ลูกศิษย์ลูกหา แม้บางคนมีความเห็นที่ไม่สมเกียรติท่าน แต่ก็สมธรรมชาติอย่างยิ่ง กล่าวคือ สอดคล้องกับธรรมที่ท่านสั่งสอน และปฏิบัติมาตลอดชีวิต อีกทั้งสมกับธรรมที่พระพุทธองค์ทรงประกาศ

อย่างไรก็ตามน่าจะคิดว่าหากพินัยกรรมของท่านระบุเพิ่มเติมว่า ท่านอยากให้ปฏิบัติกับร่างกายของท่านอย่างไร ในช่วงที่ท่านป่วยหนักในระยะสุดท้ายและไม่รู้สึกรู้สีกตัวหรือไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ก็เป็นไปได้ว่าชั่วโมงท้ายๆ ของท่านจะไม่กลายเป็นช่วงเวลาแห่งความโกลาหลวุ่นวายดังที่ได้เกิดขึ้นในช่วง 30 ชั่วโมงสุดท้ายของท่าน



จากปากคำของพยาบาลที่ดูแลหลวงพ่ที่วัดบ้านไร่ ประมาณ 5.45 น. ของวันที่ 15 พฤษภาคม พบว่าหลวงพ่มีอาการหมดสติไม่รู้สึกรู้ตัว จึงรีบแจ้งให้แพทย์ทราบ เมื่อแพทย์มาถึงก็พบว่า หลวงพ่คุณหยุดหายใจ และหัวใจหยุดเต้นแล้ว จึงทำการปั๊มหัวใจเป็นเวลา 1 ชั่วโมง เมื่อหัวใจกลับมาเต้นใหม่ ได้ใส่เครื่องช่วยหายใจ พร้อมทั้งเครื่องกระตุ้นหัวใจ แล้วรีบส่งไปรักษาต่อที่โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา ประมาณ 20.00 น. แพทย์รายงานว่า หลวงพ่มีสัญญาณชีพไม่คงที่ รวมทั้งมีเลือดออกในทางเดินอาหารจำนวนมาก นอกจากนั้น ไตยังหยุดทำงาน เป็นผลให้ไม่มีปัสสาวะออกจากร่างกาย ทั้งนี้ เกิดจากปอดและหัวใจหยุดทำงานเป็นเวลานาน วันรุ่งขึ้น แพทย์พบว่าระบบหายใจของหลวงพ่ล้มเหลวและหัวใจหยุดเต้นอีกครั้ง จึงทำการปั๊มหัวใจอีก แม้หัวใจกลับมาเต้นใหม่ แต่อาการของหลวงพ่ก็ยังคงทรุดลงเป็นลำดับ

กระทั่งเวลา 11.45 น. แพทย์ได้ประกาศว่าหลวงพ่คุณมรณภาพแล้ว ต่อมา น.พ. พินิจชัย นาคพันธุ์ หัวหน้าคณะแพทย์ได้แถลงข่าวโดยให้รายละเอียดเพิ่มเติมว่า หลวงพ่มรณภาพเนื่องจากหยุดหายใจ เพราะมีลมรั่วเข้าไปภายในปอด หรือที่เรียกว่าปอดแตก ทำให้หัวใจหยุดเต้น จนต้องปั๊มหัวใจเป็นเวลานานถึง 1 ชั่วโมง ครั้นมาถึงโรงพยาบาลแล้ว ยังต้องปั๊มหัวใจเพิ่มถึง 2 รอบ แต่ด้วยความที่หลวงพ่หมดสติตั้งแต่อยู่ที่



วัดบ้านไร่แล้ว เมื่อหยุดหายใจและหัวใจหยุดเต้นเป็นเวลานาน ก็ส่งผลให้อวัยวะอื่นๆ วิกฤติตามไปด้วย เข้าสู่ภาวะสมองตาย ตั้งแต่แรก ต่อมาแพทย์พยายามยื้อหัวใจ และปอด จนมาถึงไต แต่แล้วในที่สุด อวัยวะสำคัญก็ล้มเหลวลงทั้งหมด หลวงพ่อจึง ถึงแก่กรรมภาพ

เห็นได้ชัดว่าแพทย์พยายามยื้อชีวิตของหลวงพ่อทุกวิถีทาง แต่ก็ไม่สำเร็จ แต่ถึงแม้สำเร็จ หลวงพ่อก็คงมีสภาพไม่ต่างจาก “ผัก” คือไม่รู้รู้สึกตัว เนื่องจากสมองขาดออกซิเจนเป็นเวลานาน แพทย์เองก็ยอมรับว่าหลวงพ่อเข้าสู่ภาวะสมองตาย (อาจจะตั้งแต่ที่วัดบ้านไร่แล้ว) เหล่านี้ย่อมไม่ใช่สภาวะที่หลวงพ่อปรารถนาเป็นแน่ เพราะท่านไม่ต้องการให้ตัวท่านเป็นภาระแก่ใครมาตั้งแต่แรกแล้ว ยังไม่ต้องพูดถึงว่าท่านไม่มีความห่วงแหนในชีวิต ชนิดที่จะต้องยื้อให้ยืนยาวที่สุดไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ ก็ตาม เพราะท่านเห็นว่าความตายเป็นธรรมดา ดังท่านเคยสอนลูกศิษย์ให้เจริญมรณสติด้วยการบริกรรมว่า “ตาย” เมื่อหายใจเข้า และ “แน่” เมื่อหายใจออก

น่าคิดต่อไปด้วยว่าสังขารวัย 91 ของหลวงพ่อซึ่งล้มป่วยมานานนับปี เข้าออกโรงพยาบาลหลายครั้ง จะสามารถทนการปั๊มหัวใจถึง 2-3 ครั้งได้มากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตามสำหรับแพทย์แล้ว ย่อมไม่มีทางเลือกอื่น หากคนไข้หยุดหายใจหรือ



หัวใจหยุดเต้น ย่อมจำต้องพยายามช่วยชีวิตเอาไว้ก่อน เว้นแต่คนไข้ได้แสดงเจตนาล่วงหน้าว่าไม่ต้องการให้ทำเช่นนั้นเมื่อเข้าสู่ระยะสุดท้ายของชีวิต หรือญาติ (และลูกศิษย์) ระบุไว้ชัดเจนว่าไม่ต้องการให้ยื้อชีวิตคนไข้เพราะคนไข้ได้สั่งไว้ขณะที่ยังมีความรู้สึกตัวอยู่

ในทัศนะของพุทธศาสนา ชีวิตที่ดีไม่ได้หมายถึงชีวิตที่ยืนยาว แต่หมายถึงชีวิตที่ตั้งมั่นในธรรม ประกอบคุณงามความดี ถึงพร้อมด้วยประโยชน์ตนและประโยชน์ท่าน หรืออยู่อย่างไม่ประมาท ในทำนองเดียวกันการตายดีก็ไม่ได้อยู่ที่ว่า ตายที่ไหน ด้วยสาเหตุใด อายุเท่าไร แต่หมายถึงการตายด้วยจิตที่สงบ ปล่อยวางทุกสิ่ง ไร้อารมณ์เศร้าหมอง นั่นหมายความว่าก่อนตายก็ควรมีคุณภาพจิตที่ดี สำหรับปวงชนคนทั่วไป บรรยากาศแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญที่เอื้อให้เกิดคุณภาพจิตดังกล่าว แต่หากบรรยากาศรอบตัวคนไข้ในวาระสุดท้ายเต็มไปด้วยความโกลาหล และมีการยื้อชีวิตด้วยวิธีการต่างๆ มากมาย ที่ก่อให้เกิดทุกขเวทนา เช่น การปั๊มหัวใจ น่าสงสัยว่าบรรยากาศเช่นนี้จะเอื้อให้เกิดการตายดีได้เพียงใด

หลวงพ่อกุณเป็นผู้ที่ชัดเจนในการบำเพ็ญทางจิต การยื้อชีวิตของท่านด้วยวิธีการต่างๆ ที่กล่าวมาย่อมไม่อาจ

รบกวนจิตหรือขัดขวางการตายดีของท่านได้ แต่คนทั่วไป
ยากจะทำเช่นนั้นได้ภายใต้บรรยากาศดังกล่าว ดังนั้นหาก
ไม่ปรารถนาภาวะเช่นนั้น ควรตัดสินใจไว้แต่เนิ่นๆ ว่า เมื่อ
เจ็บป่วยจนเข้าสู่ระยะสุดท้ายของชีวิต อยากให้แพทย์ปฏิบัติ
กับร่างกายของตนมากน้อยเพียงใด จะยอมให้ปั๊มหัวใจ
ใช้เครื่องช่วยหายใจ หรือผ่าตัดใหญ่ ฯลฯ หรือไม่ หาก
ไม่ประสงค์เช่นนั้น เพราะยอมรับความตาย ไม่ปรารถนา
ที่จะ “หอบสังขารหนีความตาย” ดังคำของท่านอาจารย์
พุทธทาส หรือปรารถนาที่จะตายอย่างสงบ ก็ควรระบุ
เจตนาารมณ์ดังกล่าวเอาไว้ล่วงหน้า ไม่เพียงแต่ทำพินัยกรรม
ที่จะมีผลหลังตายแล้วเท่านั้น

หลวงพ่อกุณได้สอนธรรมแก่ศิษยานุศิษย์จนถึงวาระ
สุดท้ายของท่าน คำสั่งเสียเกี่ยวกับการปลงศพของท่าน
เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งแก่พระและโยม แม้แต่ช่วงท้ายของชีวิต
ท่านก็ยังให้แง่คิดหรือบทเรียนเพื่อการเตรียมตัวตายที่
พึงประสงค์ หากพิจารณาไตร่ตรองและนำไปปฏิบัติก็ย่อม
เกิดประโยชน์แก่เรามีใช้น้อย



ตัดตอนตีพิมพ์ครั้งแรกในคอลัมน์จิตวิวัฒน์ มติชนรายวัน 7 พฤศจิกายน 2558



ระเบิดราชประสงค์:
เพื่อควั่นจางทลาย เราเห็นอะไรชัดขึ้นบ้าง

เอกภพ สิทธิวรรณธนะ / ปุณยอาภา ศรีศิริรินทร์

17 สิงหาคม 2558 เวลา 18.55 น. เสียงระเบิดดังสนั่นกลาง ลี้แยกราชประสงค์ แยกที่มีความคับคั่งวุ่นวายที่สุดทั้งในทาง การจราจร ชีวิตคนเมือง และชีวิตทางการเมือง

ผลของแรงระเบิดปริศนาส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง ยี่สิบ ชีวิตล้มตาย บาดเจ็บอีกกว่าสองร้อย ทรัพย์สินจำนวนมาก เสียหาย ความน่าเชื่อถือของประเทศสั่นคลอน ซึ่งอาจส่งผล ต่อระบบเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของคนเล็กคนน้อยตามมา

วันนี้ พวกเราผ่านเหตุการณ์นั้นมาแล้วมากกว่า 4 เดือน บางคนล้มเลิกนมันไปเสียแล้ว แต่บางคนก็ยังจำได้ อาจเพราะ เป็นเหตุการณ์ใหม่ที่คนไทยไม่เคยเจอมาก่อน บางคนอาจอยู่ ร่วมในเหตุการณ์ บางคนประสบความสูญเสียจากเหตุการณ์ นั้น ทั้งนี้คดีทั้งหมดก็ยังไม่แล้วเสร็จ อยู่ในระหว่างการจับกุม ลี้สสวนและดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม



บทความนี้ขอเชิญชวนทุกท่านมองย้อนกลับไปยัง เหตุการณ์ร้าย เมื่อวันระเบิดและอารมณ์ตระหนกจางหาย เราจะเรียนรู้จากปรากฏการณ์ความตายสะเทือนขวัญนี้ ได้อย่างไรบ้าง

ชีวิตที่แสนเปราะบาง ในโลกที่ทุกอย่างโยงโย่และซับซ้อน

เป็นอันว่าสังคมไทยมิได้เป็นสังคมหมู่บ้านที่มีแต่คนกันเอง อยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพาอาศัยสยามเมืองยิ้มอีกต่อไป สังคมรายรอบตัวเรามีคนหลากหลายเชื้อชาติดำรงอยู่ ตั้งแต่แรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน นักท่องเที่ยว นักธุรกิจ นักการทูต และนักอื่น ๆ ที่ไม่ปรากฏจุดมุ่งหมาย

เราอยู่ในสังคมที่รัฐบาลไทยต้องเกี่ยวพันกับการทูตระหว่างประเทศอันซับซ้อน โยงโย่อยู่ในเครือข่ายผลประโยชน์มหาศาล และระบบความเชื่อที่บางครั้งก็เปราะบางและขัดแย้ง ในการนี้อาจมีบางกลุ่มบางคนารู้สึกเหลือรอดจากสภาวะบีบคั้น พวกเขาอาจเลือกแสดงออกด้วยความรุนแรง ตั้งแต่การประท้วงขัดขึ้นไปจนถึงการมุ่งหมายเอาชีวิต กรณีราชประสงค์สะท้อนว่าบางครั้งชีวิตของคนบริสุทธิ์ก็ถูกปลิด



พรวดไปง่าย ๆ ชีวิตที่มีคุณค่าถูกลดทอนเหลือเพียงสาลีน แสดงความไม่พอใจและความเกลียดชังของกลุ่มผู้ก่อการ

เราไม่มีทางรู้ได้เลยว่า พื้นที่ที่เรากำลังเหยียบย่ำน ห้างร้านที่กำลังจับจ่าย รถไฟที่เรากำลังเดินทางมีความหมาย ที่น่าทำลายล้างหรือไม่ เราไม่มีทางรู้ว่าใครบางคนกำลัง คิดหยิบฉวยจากที่เรายื่นให้ เป็นฉากความตาย หลายครั้ง ความตายก็อยู่ใต้ฝ่าเท้า เราไม่มีทางรู้ได้เลยว่าในวินาทีต่อไป เราจะยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ ใครจะกล้าสัญญาว่าชีวิตเปี่ยมด้วยความแน่นอน?

พร้อมไหมกับการตายรุนแรงเฉียบพลัน

แน่นอนว่า การตายที่ราชประสงค์ คือการจากพรวดที่เฉียบพลันรุนแรงยิ่ง เป็นการตายท่ามกลางความไม่รู้ ชวนหดหู่ และหวาดผวา แต่บางครั้งชีวิตก็เป็นเช่นนี้ เราตายโดยไม่รู้ตัว และเตรียมการมาก่อน ในมุมมองของผู้ตาย เขาจะตายด้วยระเบิด ด้วยอุบัติเหตุทางถนน ตายด้วยเครื่องบินตก หรือถูกรถชน ก็เฉียบพลันแทบจะไม่ต่างกัน ทว่าในมุมมองของญาติ การตายของพวกเขาถูกให้ความหมาย ถูกใส่เนื้อหาความรู้สึกลึกต่าง ๆ กลายเป็นความสะเทือนขวัญชวนหดหู่เศร้าหมอง



สำหรับคนส่วนใหญ่ ผู้โชคร้ายที่ไม่ได้เป็นผู้ประสบเหตุโดยตรงหรือแม้แต่โดยอ้อม ไม่มีญาติหรือเพื่อนพี่น้องบาดเจ็บล้มตายในเหตุการณ์ แต่หากให้ลองมองนิกย่อนกลับสู่หน้าที่ที่ทำงานทราบข่าวสะเทือนขวัญวันนั้น บางคนอาจรู้สึกหวาดหวั่นในใจอย่างชัดเจน สัมผัสได้ถึงความหวาดกลัวเกาะกุมหัวใจ ห่วงกังวลว่าคนรักของเราอยู่ดีหรือไม่ จิตใจของเราว่าวุ่นและเดือดพล่าน

เปล่า... ผู้เขียนมิได้ตำหนิท่านที่อยู่ในสภาวะจิตที่ไม่ปกติ เพียงแต่ปรารถนาจะชี้ว่าเหตุการณ์เช่นนี้ น่าจะเป็นบททดสอบที่ดี ที่วัดว่าคุณภาพการประกอบสติของท่านใช้งานได้อย่างทันท่วงทีมากน้อยเพียงใด หากวันนั้นท่านตื่นตระหนกคุมสติไม่ได้ จ่อมจมเป็นส่วนหนึ่งของความปั่นป่วนวุ่นวาย นี่คงเป็นสัญญาณให้ท่านได้พิจารณาฝึกฝนการเผชิญความตายเสียแต่วันนี้ ลองระลึกถึงความพลัดพรากสูญเสียไว้เป็นแบบฝึกหัด เพราะไม่แน่ว่าวันหนึ่ง ตัวท่านหรือคนที่ท่านรักก็อาจต้องอยู่ในเหตุการณ์เดียวกันหรือคล้ายกัน การได้ฝึกเตรียมใจไว้ก่อน จะช่วยประกอบสติให้รับมือกับเหตุการณ์สะเทือนขวัญได้ดี



ถ้าเหตุร้ายแบบนี้อีก

เราจะช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้นอย่างไรได้บ้าง

ในช่วงเกิดเหตุการณ์ เราอาจพบการกระทำช่วยเหลือที่นำชื่นชม วินมอเตอร์ไซค์รับส่งผู้บาดเจ็บทางที่ ล่าม แปลภาษามาช่วยผู้ประสบภัยชาวต่างชาติเต็มโรงพยาบาล ผู้บริจาคให้เลือดผู้ประสบเคราะห์เต็มล้นเกินพิกัด นี่เป็นช่องทางหนึ่งที่พวกเราสามารถช่วยได้ การช่วยกันในยามวิกฤติ สะท้อนถึงสภาวะของสังคมและจิตใจที่เจริญมีอารยะ ทั้งนี้ การช่วยเหลือใดๆ ควรจะมาจากผู้มีใจพร้อมๆ ไปด้วยทักษะ ความสามารถ ฟังรู้ว่าหากท่านไม่พร้อมที่จะช่วย ไม่ใช่เรื่องผิด หากจะอยู่เฉยๆ มิฉะนั้นความช่วยเหลืออาจกลายเป็นการ เพิ่มภาระปัญหาให้กับสถานการณ์เฉพะหน้า หรือไม่ก็เพิ่ม อดตาตัวตนแก่คนช่วยไปโดยไม่รู้ตัว

ตัวอย่างที่น่าสังเกตคือ การระดมข้อมูลทางโซเชียล เน็ตเวิร์กตามจับตัวผู้ร้ายอย่างสะเปะสะปะ การเผยแพร่ กระจายข่าวสารข้อมูลที่ไม่ถูกกลั่นกรอง การถ่ายและแชร์ ภาพศพที่หวาดเสียวหมิ่นเหม่ การก่นด่าประณามผู้กระทำผิด อย่างหยาบคายเกลียดชัง

การกระทำเหล่านี้แม้ทำไปด้วยความปรารถนาดี แต่ ฟังระวังในเหตุการณ์ครั้งหน้าว่า ท่านกำลังเป็นส่วนหนึ่งของ



การสร้างความปลอดภัยแก่ผู้ป่วย แม้กระจายความหวาดกลัวขึ้นตระหนก
ในวงกว้าง เป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่ข้อมูลผิดๆ สิ่งเหล่านี้
แทนที่จะเป็นการช่วยเหลือ กลับทำให้เจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งต้อง
สูญเสียเวลาและทรัพยากรมาช่วยเหลือท่าน แทนที่จะใช้ไปกับ
การบรรเทาเยียวาสถานการณ์ที่กำลังวิกฤติให้เข้าสู่สภาวะ
ปกติ การถ่ายและแชร์ภาพศพยังถือได้ว่าเป็นการไม่เคารพ
ไม่ให้เกิดเกียรติผู้ตาย และละเลยความรู้สึกของครอบครัวผู้สูญเสีย
อีกด้วย

การดูแลจิตใจตนเองให้มีสติ มีความเข้มแข็งมั่นคง จึง
น่าจะเป็นภารกิจประการแรกของเรา การกลับมาสังเกต
ลมหายใจเข้าออก ระลึกรู้ถึงชีวิตที่ยังอยู่ในกายและหัวใจที่
กำลังเต้น การระลึกรู้ว่าสมาชิกในครอบครัวของเรายังมีชีวิต
อยู่ดี การบอกรักคนที่ท่านรัก การโอบกอดคนที่ท่านห่วงใย
น่าจะช่วยให้จิตใจของท่านมีความสงบเป็นเบื้องต้น

ลองชวนกันสวดมนต์ทำความดี อุทิศส่วนบุญส่วนกุศล
ให้ผู้ล่วงลับ ส่งจิตเมตตาปรารภนาดีไปยังผู้สูญเสียและ
ญาติใกล้ชิดของพวกเขา ตลอดจนเจ้าพนักงานที่อาจกำลัง
ปฏิบัติหน้าที่ หากเป็นไปได้ ลองบริจาคทรัพย์ไปยังกองทุน
ที่เชื่อถือได้ ฟังข่าวเฉพาะช่องทางที่เป็นทางการว่าต้องทำตัว
อย่างไร กดแชร์ข่าวสารจากแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือ ไม่มี



แหล่งที่มาชัดเจน เหล่านี้เป็นตัวอย่างที่ดีที่ช่วยให้ท่านดูแลจิตใจของตัวเอง ดำรงใจให้อยู่ในสภาวะปกติ ไม่เป็นส่วนหนึ่งของความปั่นป่วนและวิกฤติการณ์

สุดท้าย บางครั้งท่านอาจต้องยอมรับว่า ท่านไม่สามารถช่วยอะไรในเหตุการณ์ที่กำลังดำเนินไปได้เลย ท่านเป็นเพียงผู้ติดตามให้กำลังใจอยู่ในมุมเงียบๆ ท่านทำอะไรไม่ได้ นอกจากทำกิจการตรงหน้าที่ท่านได้รับมอบหมายอยู่แล้ว ก็มีใช้เรื่องเสียหาย ยิ่งหากธุระการงานที่ท่านกระทำอยู่เป็นลัมมาอาชีวะแล้วละก็ ท่านก็กำลังช่วยพยุงสังคมนี้ในทางอ้อมอยู่เช่นกัน

หากท่านเป็นคนอบชนมปัง ก็ขอให้อบให้ร่อยเป็นของขวัญแก่ผู้ซื้อ หากท่านเป็นคนขับรถเมล์ ก็ขอให้ขับอย่างมีวินัยและหลบรถกั๊วทุกครั้งด้วยก็ดี ระบบสังคมที่ดีซึ่งประกอบไปด้วยปัจเจกที่ตระหนักในภาระหน้าที่ของตน ย่อมจะมีส่วนช่วยสังคมให้ขับเคลื่อนไปข้างหน้า ฟันฟูวิกฤติการณ์ให้กลับคืนสู่สภาวะปกติได้โดยเร็วอย่างไม่บอบซ้ำเกินไปนัก





บทเรียนในการจากลา ของ ประชาธิป มุสิกพงศ์

ขวัญชาย ดำรงขวัญ

30 กรกฎาคม 2558

ผมตื่นนอนแต่เช้าตรู่ กดสมาร์ทโฟนเข้าเฟซบุ๊กด้วยความ
เคยชิน ถ้อยคำจากมิตรสหายหลายท่านทำให้ผมเอะใจ เมื่อ
รวมกับข่าวสารจากสำนักข่าวหลายแห่ง ผมจึงรู้ว่าไม่กี่ชั่วโมง
ก่อนหน้านี้มีความสูญเสียเกิดขึ้น เป็นเหตุการณ์ที่เปลี่ยนให้
ยามเช้าของใครหลายคนปกคลุมด้วยความโศกเศร้า

ราว 4-5 ทุ่มของวันที่ 29 กรกฎาคม 2558 ประชาธิป
มุสิกพงศ์ หรือ “สิงห์” มือกีตาร์ของวง Sqweez Animal
ตัดสินใจหยุดชีวิตตัวเองไว้ที่อายุ 31 ปี ตามข่าวบอกว่าเป็นการ
ตกจากชั้น 9 ของคอนโดมิเนียมย่านทองหล่อ แรงกระแทก
ทำให้เขาเสียชีวิตทันทีในที่เกิดเหตุ



ไม่เพียงคนใกล้ชิดเท่านั้นที่เสียใจ ผู้คนจำนวนมากไม่น้อยต่างพิมพ์ถ้อยคำอาลัยอยู่ในโลกออนไลน์ บอกกล่าวให้ศิลปินขวัญใจเดินทางไปสู่ที่ทางที่ดี บางคนถึงขนาดเสียน้ำตาทั้งที่ไม่รู้จักกันเป็นการส่วนตัว

ลมหายใจของสิงห์เชื่อมโยงกับญาติพี่น้อง คนรัก เพื่อนฝูง และแฟนเพลงจำนวนมาก ชีวิตของเขาไม่ใช่แค่คนหนุ่มหนึ่งคน แต่ยังเป็นลูกชายเพียงคนเดียวของ วีระกานต์ มุสิกพงศ์ แกนนำกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) เป็นมือกีตาร์ของวง Squeez Animal ที่เพื่อนนักดนตรียอมรับในฝีมือลายมือ และยังเป็นศิลปินนิสัยดีที่มีแฟนเพลงจำนวนมากหลงรักและคอยเป็นกำลังใจ

ความตายของหนึ่งคนส่งผลสะเทือนไปยังหลายคน กลายเป็นบทสนทนาต่อประเด็น “การฆ่าตัวตาย” ที่อาจมีรายละเอียดมากกว่าแค่ปรากฏการณ์

แม้ว่าโดยความหมาย “การฆ่าตัวตาย” จะไม่ใช่ “การตายดี” (หนังสือ *ปทานุกรมความตาย* ให้ความหมายของคำว่า “ตายดี” ไว้ว่า เป็นการตายโดยธรรมชาติ เกิดจากการถดถอยเสื่อมสภาพของร่างกาย อวัยวะ หรือระบบการทำงานของร่างกายไม่ว่าจากสาเหตุใด มิได้เกิดจากการถูกฆาตกรรม



ทำร้าย ฆ่าตัวตาย อุบัติเหตุรุนแรงที่ทำให้เสียชีวิตทันทีหรือไม่มีโอกาสกลับมาสัมผัสสมบูรณื์ได้อีกเลย) แต่เมื่อเหตุการณ์ได้เกิดขึ้นแล้ว และคงไม่มีใครอยากให้ลงเอยเช่นนี้ เป็นเรื่องดีกว่าหากเราสามารถนำมาใคร่ครวญเพื่อเป็นบทเรียนให้กับคนที่ยังมีชีวิตอยู่

จากโรคซึมเศร้าสู่การฆ่าตัวตาย

“อย่าคิดมากนะที่รัก เราอยากไปมานานแล้ว ชีวิตสิงห์ได้รักคนที่ดีที่สุดในชีวิตมาแล้ว มันพอแล้วครับ” เป็นข้อความสุดท้ายที่สิงห์เขียนสื่อสารกับคนรัก และเมื่อถูกเผยแพร่สู่โลกออนไลน์ การส่งต่อจึงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

หลายคนหยิบเอาถ้อยคำดังกล่าวไปตีความต่อ เกิดเป็นคำพิพากษาราวล่องรู้เจตนา ทั้งพุ่งตรงไปยังคนรักของสิงห์ว่าคือต้นเหตุ ไปจนถึงตัดสินผู้ตายว่า ก็แค่เรื่องความรัก ทำไมถึงต้องคิดสั้น ไม่เห็นใจคนเป็นพ่อแม่บ้างเลย ไปจนถึงยกเรื่องบาปกรรมขึ้นมาเทศนาอย่างเป็นจริงเป็นจัง

แม้มีคำบอกเล่าเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ก็ไม่มีใครสามารถล่วงรู้สาเหตุที่แท้จริงได้เลย ทั้งที่ไม่รู้ แต่บางคนกลับ



กล้าฟันธงอย่างมั่นใจ ซึ่งไม่น้อยเป็นถ้อยคำที่รุนแรงต่อคน
ใกล้ชิดของผู้เสียชีวิต

ในข่าวมีการพูดถึงว่า สาเหตุหนึ่งของการฆ่าตัวตายของ
สิงห์ อาจมาจากการป่วยเป็นโรคซึมเศร้า ทำให้สาเหตุที่แท้จริง
อาจมีรายละเอียดมากกว่าการคิดสั้นของคน ๆ หนึ่ง

“โรคซึมเศร้า” เกิดความผิดปกติของสารสื่อประสาท
ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอารมณ์ ได้แก่ สารเซโรโทนิน (sero-
tonin) และสารนอร์เอพิเนฟริน (norepinephrine) มีปริมาณ
ลดลง ซึ่งสาเหตุอาจมาจากกรรมพันธุ์ ความสูญเสียที่กระทบ
กระเทือนจิตใจ ความเครียดสะสม และผลสืบเนื่องจากโรค
ทางกาย จนส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยทั้งทางร่างกายและจิตใจ
เกิดเป็นอาการนอนไม่หลับ ตื่นกลางดึก ฝันร้าย เบื่อหน่าย
ชีวิต รู้สึกว่าตัวเองไร้คุณค่า บางคนถึงขนาดมีความคิดอยาก
ฆ่าตัวตาย

ทางออกที่ตรงไปตรงมาที่สุดก็คือ เมื่อรู้สึกว่าตัวเองมี
อาการดังกล่าว เราควรไปพบจิตแพทย์เพื่อหาทางรักษา ทั้งด้วย
วิธีการใช้ยามาปรับสมดุลให้กับสารเคมีในสมอง รวมถึงวิธี
จิตบำบัด แต่เนื่องจากโรคซึมเศร้าเป็นโรคจิตเวช เลยมักถูก
ผู้คนในสังคมไทยตีตราว่าเป็นอาการของ “คนบ้า” ความไม่รู้



ได้สร้างภาพเชิงลบ จนผู้ที่มีอาการเข้าข่ายหลายคนไม่คิดว่าตัวเองป่วย ไปจนถึงรู้ว่ามิแนวน้อมแต่ปฏิเสธการรักษา เพราะเกรงว่าจะถูกตัดสินคุณค่าจากรอบข้าง

จากอาการเพียงเล็กน้อยจึงสะสมจนยากแก่การรักษา และอาจลงเอยด้วยความสูญเสีย ทั้งที่จริง ๆ แล้วโรคซึมเศร้า นั้นไม่ต่างจากโรคทางร่างกายจำนวนมาก นั่นคือสามารถรักษาให้หายได้

ข้อมูลของกรมสุขภาพจิต เมื่อ พ.ศ. 2556 บอกว่าคนไทยมีอัตราการฆ่าตัวตายกว่า 3,900 คนต่อปี โดย 2 ใน 3 มีอาการของโรคซึมเศร้าที่ไม่ได้รับการวินิจฉัยและการรักษา หากแต่ความเป็นจริงก็คือ ไม่ใช่เรื่องง่ายเลยที่ใครสักคนเขาจะพาตัวเองไปสู่ขั้นตอนการรักษาด้วยตัวเอง คนใกล้ตัวจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสังเกตอาการ ผ่านทั้งสีหน้าท่าทาง รวมถึงคำบอกเล่าต่าง ๆ ที่เขาส่งสัญญาณมา

ไม่ว่าเราจะเรียกสิ่งที่มีมนุษย์คนหนึ่งเผชิญว่าโรค อาการ ความเครียด หรือแม้แต่ความคิดมาก ก่อนการรักษาในโรงพยาบาล เบื้องต้นที่สุดในฐานะเพื่อนมนุษย์ หากมีการส่งสัญญาณผ่านคำพูดในลักษณะเบื่อหน่ายชีวิต รู้สึกว่าแต่ละวันช่างไร้คุณค่า จะอยู่หรือตายก็ไม่ต่างกัน โดดเดี่ยว

อ้างว้าง ราวกับอยู่ในโลกนี้เพียงลำพัง เราไม่ควรมองว่าเป็นแค่ “คำบ่น” ตัดจบด้วยคำว่า “เอานะ อย่าคิดมาก” แล้วชักชวนไปสู่กิจกรรมสนุกสนานให้ลืมความเศร้า เพราะนั่นอาจกลายเป็นการปฏิเสธความช่วยเหลือโดยไม่ได้ตั้งใจ

เพราะห้วงเวลาที่อ่อนแอและอ้างว้าง การรับฟังเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งที่ช่วยเติมพลังใจ

ฟังด้วยใจ การเยียวยาวาอันทรงพลัง

หลังการเสียชีวิตของสิงห์ไม่นาน “สะมาริตันส์” องค์กรที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อป้องกันการฆ่าตัวตาย ผ่านการรับฟังผู้ที่กำลังเผชิญความยากลำบากทางโทรศัพท์ โดยมีอาสาสมัครจากหลากหลายอาชีพมาทำหน้าที่ ได้ทำคลิปวิดีโอชิ้นหนึ่งขึ้นมาเพื่ออธิบายสิ่งที่เรียกว่า “ฟังด้วยใจ” ว่าเป็นอะไร

คลิปวิดีโอนำเสนอผ่าน เป้-อารักษ์ อมรศุภศิริ ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของสิงห์ โดยเขาได้บอกเล่าความรู้สึกต่อความสูญเสียที่เกิดขึ้น ด้วยความรู้สึกผิดในฐานะเพื่อนคนหนึ่งที่ไม่สามารถช่วยเหลือได้อย่างที่ควรจะเป็น

“ช่วงเวลานั้น คนรอบตัวเขาไม่น้อยเลย แต่พวกเราพลาดไปแค่นิดเดียว พวกเราห่างจากเขาแค่แว็บเดียว” เป้



พูดถึงช่วงเวลาก่อนความสูญเสีย ตามด้วยการเปิดบทสนทนา กับอาสาสมัครคนหนึ่งของสมาธิตันส์ ผ่านคำถามว่าเขาเอง ควรฟังอย่างไร

“เรารับรู้ว่าเขากำลังรู้สึกอะไร” อาสาสมัครคนนั้น พูดถึงความหมายของคำว่า “ฟังด้วยใจ”

“การที่เราแนะนำเขาว่าให้ทำอะไรบางอย่าง เขาจะรู้สึก ว่า มึนงงหรือเปล่าว่าจะวุ่นวายเกินไป การแนะนำมันจะปิดกั้นความ เข้าใจ ความรู้สึกของกันและกัน แล้วเราจะมั่นใจได้อย่างไรว่า คำตอบของเราที่เราอยากจะทำแนะนำเขาเหลือเกินมันถูกต้อง สำหรับชีวิตเขา ในเมื่อแม้กระทั่งปัญหาเรายังรู้ไม่ครบมิติเลย แล้วคำแนะนำเราจะถูกหรือผิดได้อย่างไร เพราะฉะนั้นหน้าที่ของเราคือ ฉันอยู่ตรงนี้นะ ไม่ว่าเธอจะอยู่ในความรู้สึกไหน ฉันก็ อยู่ข้างๆ เธอ”

เมื่อเราฟังใครสักคนด้วยใจ เราจะรับรู้ได้ว่ามีคนพร้อม อยู่เคียงข้าง เขาไม่ได้เดียวดายอย่างที่รู้สึก คุณค่าที่เคย หายไปก็จะค่อยๆ กลับมาเมื่อมีคนรับรู้ตัวตนของเขาอย่าง เต็มเปี่ยม ถึงตอนนั้น ความคิดว่าอยากจากโลกนี้จะน้อยลงไป ในผู้เป็นโรคซึมเศร้าขั้นเริ่มต้น การรับฟังนับเป็นวิธีการเยียวยา อันทรงพลัง บางทีอาจมีคุณค่าเสียยิ่งกว่าคำแนะนำแบบ คมคายด้วยซ้ำไป



และหากจำเป็นต้องเข้าสู่การรักษาในแผนกจิตเวช
ของโรงพยาบาล ความไว้วางใจที่เกิดขึ้น ยังช่วยเปิดประตูสู่
การรักษาในขั้นต่อไป เพื่อฟื้นคืนสุขภาพใจของมนุษย์คนหนึ่ง
ให้กลับมาแข็งแรงดังเดิม

ถึงวันนั้น เราคงไม่ต้องเผชิญกับความสูญเสียที่ไม่มีใคร
อยากให้เกิดอีกต่อไป





ความตายของหนูน้อยอัสตัน
ผู้ปลุกสำนึกคนทั่วโลกต่อปัญหาผู้สัภัย

นภนาท อนุวงศ์พัฒน์

ภาพ ร่างไร้ชีวิตของหนูน้อยที่สวมเสื้อสีแดงนอนคว่ำหน้าบนหาดทรายท่ามกลางระลอกคลื่นที่กระทบเข้าหาฝั่งบนชายหาดแห่งหนึ่งในตุรกี กลายเป็นภาพที่กระทบใจผู้คนไปทั่วโลก ส่งผลสะท้อนให้เกิดความเคลื่อนไหวและการเรียกร้องให้แก้ไขปัญหาผู้อพยพจากซีเรียโดยเฉพาะกลุ่มประเทศในยุโรป มูลเหตุของการอพยพนี้เริ่มมาจากการประท้วงต่อต้านรัฐบาลของประชาชนในกลุ่มประเทศอาหรับ ในช่วง พ.ศ. 2554 ที่รู้จักกันในชื่อ “เหตุการณ์อาหรับสปริง (Arab Spring)” รวมทั้งในซีเรียด้วย จากนั้นความขัดแย้งได้ขยายตัวจนกลายเป็นสงครามกลางเมืองในหลายพื้นที่ ประเทศซีเรียเองก็ตกอยู่ในภาวะดังกล่าวเช่นกัน



ประเทศเล็กๆ ที่รุ่มรวยด้วยร่องรอยของอารยธรรมอันหลากหลายที่สืบทอดยาวนานมาแต่ยุคหินใหม่จนถึงปัจจุบัน อย่างยากจะหาที่ไหนๆ เกิดจากการที่กลุ่มต่างๆ ผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าของยึดครองดินแดนที่เป็นประเทศซีเรียในปัจจุบัน ไม่ว่าจะ เป็นพวกบาบิโลเนีย อัสซีเรีย ฮิตไทท์ กรีก ซาซาเนียน เปอร์เซีย โรมัน อาหรับ กระทั่งชาวยุโรปในยุคล่าอาณานิคม เหตุนี้ทำให้โบราณสถานหลายแห่งในซีเรียได้รับการประกาศให้เป็นมรดกโลก เช่น ซากสถาปัตยกรรมยุคโรมันในเมือง พาร์มีรา (Palmyra) ปราสาทในยุคสงครามครูเสด เมืองโบราณใน ดามัสกัส (Damascus) บอสรา (Bosra) รวมทั้ง อเลปโป (Aleppo) เมืองที่กลายเป็นสนามรบอันดุเดือดระหว่าง ฝ่ายต่อต้านและรัฐบาลซีเรีย ปัจจุบันมรดกโลกหลายแห่ง กลายเป็นเศษซากปรักหักพังไปแล้ว

ชาวซีเรียจำนวนมากจึงพากันอพยพหนีภัยสงคราม โดยเดินทางข้ามพรมแดนมายังประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดน ติดต่อกัน โดยมากจะเดินทางเข้าไปยังเลบานอน จอร์แดน และ ตุรกี มีจำนวนน้อยที่เดินทางเข้าไปในประเทศอิรักเพื่อนบ้าน อีกแห่งของซีเรียที่ย่ำแย่ไม่แพ้กัน ประมาธิการว่าสงคราม ได้ทำให้ประเทศมีผู้เสียชีวิตไปแล้วไม่ต่ำกว่า 250,000 ถึง 300,000 คน และมีผู้อพยพออกนอกประเทศเพื่อลี้ภัย

สงครามมากกว่า 5 ล้านคน ยังไม่นับผู้คนที่อีกกว่า 8 ล้านคนที่ต้องอพยพโยกย้ายจากบ้านเกิดเรือนนอนของตนเองเพื่อหนีภัยสงครามแม้จะไม่ได้ออกไปนอกประเทศก็ตาม แม้ในช่วงแรกหลายฝ่ายจะคาดการณ์ว่าความขัดแย้งในซีเรียคงจะจบลงในเวลาไม่นาน แต่ก็เป็นการประเมินที่พลาดไปมากเมื่อสงครามได้ดำเนินมายาวนานกว่า 4 ปี พร้อมกับความรุนแรงที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ จากการต่อต้านรัฐบาลของประธานาธิบดี บาชาร์ อัล-อัสซาด กลายมาเป็นเรื่องของความขัดแย้งระหว่างนิกายในศาสนาอิสลาม มาสู่การทำสงครามคัคต์ลิสต์ของขบวนการรัฐอิสลาม (ISIS) กับฝ่ายที่พวกเขาเห็นว่า เป็นพวกนอกศาสนา ไม่ว่าจะ เป็นมุสลิมด้วยกันหรือกลุ่มที่นับถือศาสนาอื่น ๆ

ขณะเดียวกันความขัดแย้งที่ขยายตัวดังกล่าวได้ชักพาเอาฝ่ายต่างๆ เข้ามาร่วมในสงครามกลางเมืองนี้ ทั้งกลุ่มประเทศในตะวันออกกลางมาจนถึงกลุ่มชาติมหาอำนาจในยุโรป โดยฝ่ายรัฐบาลได้รับการหนุนหลังจากพันธมิตรที่สำคัญคือ รัสเซีย อิหร่าน และกลุ่มชิซบูลลอฮ์ ส่วนฝ่ายต่อต้านบางกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากพันธมิตรอาหรับ ตุรกี และชาติมหาอำนาจตะวันตก สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์นำเข้ามาใช้ในการต่อสู้ ไม่เว้นแม้แต่อาวุธต้องห้าม เช่น อาวุธเคมี ดังมีข่าว



ในช่วง พ.ศ. 2556 ว่า มีการการใช้จรวดบรรจุก๊าซซารินยิง
เข้าไปเขตปริมณฑลของกรุงดามัสกัส ตามมาด้วยการกล่าวหา
กันระหว่างฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายต่อต้านว่าอีกฝ่ายเป็นเจ้าของ
อาวุธดังกล่าว

หากแต่ความสูญเสียและความตายที่ดำเนินมาอย่าง
ต่อเนื่องยาวนานร่วม 4 ปี กลับไม่อาจสะเทือนใจผู้คนและ
สังคมโลกให้เปิดหู เปิดตา เปิดหัวใจรับรู้ความทุกข์ยากและ
สูญเสียของผู้คนหลายล้านคน จนกระทั่งเรื่องของ อัลัน เคอร์ดี
(Alan หรือ Aylan Kurdi) สมาชิกตัวน้อยของครอบครัวชาวซีเรีย
ครอบครัวหนึ่ง ได้กลายเป็นข่าวพาดหัวในสื่อต่างๆ ทั่วโลก

เดิมครอบครัวของพวกเขาอาศัยอยู่ในกรุงดามัสกัส
จากนั้นต้องพากันอพยพหนีความรุนแรงออกมาอยู่ที่เมือง
อเลปโป และย้ายมาที่โคบานี อันเป็นที่อยู่ของครอบครัวฝ่าย
ภรรยา เมืองโคบานี (Kobani) เป็นเมืองเล็กๆ ทางตอนเหนือ
ของซีเรียใกล้เขตแดนตุรกี ประชาชนส่วนใหญ่ของเมืองนี้เป็น
คนเชื้อสายเคิร์ด เมืองนี้ได้ตกอยู่ภายใต้การดูแลของกลุ่มกอง
กำลังชาวเคิร์ดเมื่อ พ.ศ. 2555 แต่ต่อมาถูกกลุ่ม IS เข้ายึด
เมื่อปลายปีที่แล้วทำให้เมืองนี้กลายเป็นสมรภูมิเดือด จนมี
ผู้อพยพออกจากเมืองเป็นจำนวนมากก่อนที่เมืองจะถูกยึดคืน



ในที่สุด แต่ก็กลายเป็นเมืองร้าง มีแต่เศษซากปรักหักพังและศพเกลื่อนกลาด ชาติแคลนอาหาร น้ำสะอาด และยารักษาโรค

อับดุลลาห์ พ่อของอลันทำงานอยู่ในตุรกี จึงคิดจะพาครอบครัวออกไปอยู่ด้วยกัน เขาจึงตัดสินใจนำภรรยาและลูกอีกสองคนเดินทางอพยพออกจากเมืองในช่วงที่มีการสู้รบรุนแรงไปยังตุรกี ก่อนจะเดินทางต่อไปยังกรีซเพื่อหาทางไปสมทบกับญาติที่อาศัยในแคนาดา ทางเลือกของเขาในการเดินทางสู่ประเทศที่สามเป็นเช่นเดียวกับผู้อพยพจำนวนมาก คือการลักลอบข้ามฝั่งทะเลเอเจียนจากดินแดนตุรกีไปยังเกาะคอซของกรีซเพื่อหาทางต่อไปยังประเทศที่สาม แม้ว่าการตัดสินใจเดินทางครั้งนี้ภรรยาของเขาจะไม่เห็นด้วยเนื่องจากว่าน้ำไม่เย็น แต่ในที่สุดทั้งหมดก็ตัดสินใจเดินทางไปด้วยพร้อมกัน ทั้งอับดุลลาห์ ผู้เป็นพ่อ ริฮานา ผู้เป็นแม่ กาหลิบ ลูกชายคนโตอายุ 5 ขวบ และอลัน ซึ่งอายุ 3 ขวบ พร้อมกับผู้อพยพคนอื่นๆ รวม 16 คน เดินทางข้ามฝั่งด้วยเรือยางในช่วงเช้ามีดของวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2558 ก่อนที่เรือยางพลิกคว่ำทำให้ผู้โดยสารจมน้ำเสียชีวิตไป 11 คน ทั้งผู้ใหญ่เด็ก รวมทั้งหนูน้อยอลัน พี่ชาย และแม่ของพวกเขาด้วย ในวันต่อมา พ่อของเขาได้นำร่างของภรรยา และลูกน้อยทั้งสอง



กลับไปฝั่งที่เมืองโคบानी เมืองที่พวกเขาเดินทางจากมาด้วยความหวังถึงชีวิตที่ดีกว่ายังดินแดนอันห่างไกล

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ไม่ใช่ครั้งแรกที่เรือของผู้อพยพอับปางลง รายงานของข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR - United Nations High Commissioner for Refugees) ชี้ว่า ใน พ.ศ. 2557 มีผู้อพยพเสียชีวิตจากความพยายามในการข้ามทะเลเมดิเตอร์เรเนียนมาสู่ยุโรป 3,500 ราย การจัดการปัญหาผู้อพยพจึงเป็นเป็นปัญหาใหญ่ที่ยุโรปต้องเผชิญอยู่ในปัจจุบัน มีรายงานว่านับตั้งแต่ พ.ศ. 2557 การยื่นขอสถานะผู้ลี้ภัยในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปสูงเป็นประวัติการณ์ โดยในปีนั้น มีผู้ยื่นขอเป็นผู้ลี้ภัยราว 626,000 ราย เฉพาะครึ่งปีแรกของ พ.ศ. 2558 มีผู้ยื่นขอสถานะผู้ลี้ภัยในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป 395,000 ราย โดยจำนวนมากที่สุดสามลำดับแรกมาจากประเทศ ซีเรีย อัฟกานิสถาน และ อิรัก จึงเห็นได้ชัดว่าปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศเป็นปัจจัยสำคัญของการอพยพผู้ลี้ภัยออกนอกประเทศ

การพยายามหลบหนีเข้าเมืองด้วยวิธีการต่างๆ เพราะหวังที่จะพบกับชีวิตที่ดีกว่า กลับกลายเป็นโศกนาฏกรรมให้เป็นข่าวอยู่เสมอ ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปหลายประเทศ



พยายามแก้ปัญหาด้วยการป้องกันไม่ให้ผู้อพยพเข้าประเทศของตนด้วยมาตรการเชิงกีดขวาง เช่น การสร้างแนวป้องกัน การจับกุมคุมขัง การปรับเงิน และผลักดันกลับต้นทาง รวมไปถึงหาทางจัดการกับตัวการที่ขนส่งคนเข้ามา แต่ดูเหมือนจะไม่ใช่เป็นผลมากเท่าไร จำนวนคนที่ลี้ภัยไหลเข้ายุโรปยังไม่มีที่ท่าว่าจะลดลง ขณะเดียวกันจำนวนคนที่เสียชีวิตขณะพยายามลักลอบเข้าประเทศก็เพิ่มสูงขึ้น

ก่อนหน้าข่าวของหนูน้อยอลัน เมื่อเดือนเมษายนปีนี้มีเรือของผู้อพยพที่ออกจากลิเบียข้ามทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและอัปปางลง ในเรือมีผู้โดยสารราว 850 คน จมน้ำสูญหายไปราว 800 คน ซึ่งกรณีดังกล่าวทำให้บรรดาผู้นำจากประเทศต่างๆ ได้หารือกันถึงมาตรการแก้ไขปัญหาผู้อพยพอย่างจริงจังมากขึ้น แต่สำหรับสาธารณชนแล้ว ข่าวที่เกิดขึ้นกลับไม่ได้สร้างผลกระทบสักเท่าไร บางทีอาจเพราะผู้อพยพจำนวน 800 คนที่หายสาบสูญไป ไม่ได้ปรากฏร่องรอยให้เห็น ต่างกับกรณีของหนูน้อยอลัน เคอร์ดี เมื่อร่างเล็กๆ นั้นปรากฏให้คนทั่วโลกประจักษ์ต่อสายตาผ่านช่องทางสื่อสารต่างๆ จนทำให้บรรดาผู้นำประเทศต่างๆ ในยุโรปต้องได้หารือกันเพื่อหาทางแก้ปัญหาอีกครั้งหนึ่ง รวมถึงเงินบริจาคสำหรับช่วยเหลือผู้อพยพในองค์กรต่างๆ ก็เพิ่มสูงขึ้น



บรรดาศมาชิกของโซเชี่ยลมีเดียและศิลปินพากันนำภาพของเขาไปดัดแปลงในรูปลักษณะต่าง ๆ เพื่อเป็นการแสดงความเสียใจและความรำลึกถึงเขาและบรรดาผู้อพยพ แม้จะมีเสียงท้วงติงเรื่องความเหมาะสมของการเผยแพร่ภาพ และยังมีข้อสงสัยต่อข้อเท็จจริงของสิ่งที่เกิดขึ้น แต่ผลสะท้อนจากการตายของหนูน้อยอลันทำให้หลาย ๆ ประเทศเกิดการปรับนโยบายการรับผู้อพยพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแคนาดา ประเทศที่ครอบครัวเคอร์ดีมุ่งจะเดินทางไป และพ่อของเขาอ้างว่าถูกปฏิเสธคำขอลี้ภัย มีการนำกรณีนี้ไปเป็นประเด็นหาเสียงและโจมตีฝ่ายกัน รวมไปถึงการปรับท่าทีและนโยบายที่มีต่อผู้อพยพ จัสติน ทรูโด นายกรัฐมนตรีของแคนาดา คนปัจจุบันจากพรรคเสรีนิยม ได้ประกาศในช่วงหาเสียงเลือกตั้งเพราะกรณีนี้ว่า มีนโยบายในการรับผู้อพยพชาวซีเรีย 25,000 คนเข้าประเทศ ต่างจากนโยบายของรัฐบาลก่อนที่จำกัดไว้เพียง 10,000 คน

เราคงยากจะมีคำอธิบายได้อย่างชัดเจนว่า ทำไมภาพของหนูน้อยอลัน เคอร์ดี จึงทำให้เกิดผลกระทบมากมายหลายประการ รวมไปถึงการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องการนำเสนอภาพข่าวของเขา อย่างไรก็ดี เรื่องราวปัญหาของซีเรียและตะวันออกกลาง ปัญหาของผู้อพยพในยุโรปได้ถูกนำเสนอ



และให้โลกได้เข้าใจและหาทางออกร่วมกัน และที่สำคัญภาพ
ของเขาได้ปลุกมโนสำนึกของผู้คนธรรมดาสามัญจำนวนมาก
ทั่วโลก จนเกิดการกระทำอันหลากหลายเพื่อช่วยเหลือและ
พยายามเปลี่ยนแปลงเรื่องที่เกิดขึ้น

ชื่อหมาเขียน นักประวัติศาสตร์คนสำคัญของจีน
เคยกล่าวว่า “คนเรานั้นตายครั้งเดียว แต่ความตายนั้นอาจ
หนักกว่าขุนเขาไท่ซาน หรือเบาบางราวขนห่าน ขึ้นกับว่า
เขาจะเลือกใช้ความตายนั้นอย่างไร...” ด้วยอายุเพียง 3 ขวบ
อลัน เคอร์ดี คงไม่ได้คิดจะเลือกในทางใดทางหนึ่ง แต่ความ
ตายของเขาทำให้โลกเห็นแล้วว่า ความตายที่หนักแน่นราว
ขุนเขานั้นเป็นเช่นไร





ดอกไม้กับงานศพพอสังการ
ของนางชุตันส์จจา

ภัสร์นวิจิ ศรีสุวรรณ์

1. งดงามคุดสรวงสวรรคค์

16 กันยายน 2558 เมรุวัดธาตุทองถูกเนรมิตให้งดงามคุดสวนดอกไม้ในแดนสวรรคค์ ดอกไม้โชนสีขาวชมพูม่วง หลากชนิดถูกจัดเป็นทั้งแบบช่อ พวง และสายห้อยระย้ามาจากเพดานราวกับม่านบุปผาหรือน้ำตคดอกไม้ที่ไหลมาจากสรวงสวรรคค์ งดงามยากจะบรรยายให้เห็นภาพด้วยภาษาพูดตั้งตาเห็น จึงขอนำคลิปวิดีโอเรื่องพิธีพระราชทานเพลิงศพคุณนงนุช ตันสัจจา ณ วัดธาตุทองความยาว 16 นาที ที่ทางเจ้าภาพเป็นผู้จัดทำมาประกอบ (<https://www.youtube.com/watch?v=mDTK2ZnqJbE>)



บางคนบอกว่าเป็น “งานศพที่สวยงามที่สุดในชีวิตเท่าที่เคยไปมา”

งานนี้เจ้าภาพบอกว่าอยากตกแต่งให้เป็นสวนดอกไม้บนสวรรค์ โดยใช้ดอกกุหลาบ 2 แสนดอก หวาย 5 แสนช่อ สับปะรดสี 8,000 ต้น และใช้เวลาในการจัด 3 วัน 3 คืน โดยช่างจัดดอกไม้ซึ่งเคยคว้าแชมป์เหรียญทอง 6 สมัยจากงานเชลซีฟลาวเวอร์โชว์ ประเทศอังกฤษ ใช้งบไปกว่า 10 ล้านบาท

นอกเหนือจากบรรยากาศอันสวยงามหอมกรุ่นของมวลดอกไม้ บรรยากาศภายในงานยังสง่างามสงบและไร้ความโศกเศร้าราวกับไม่ใช่งานศพ สีดำซึ่งเป็นสีแห่งความเศร้าโศกสูญเสียปรากฏให้เห็นเฉพาะเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของผู้มาร่วมงานเท่านั้น ไม่มีน้ำตาหรือการร้องไห้ บางคนดูวิดีโองานศพแล้วถอนหายใจด้วยความเต็มอึ้งราวกับได้ดูวิดีโองานแต่งงานหรืองานเฉลิมฉลองอันทรงเกียรติ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของกัมพล ตันสัจจา เจ้าของและนักแต่งสวนแห่งสวนนงนุชและบุตรชายของผู้ตายที่มีแนวคิดหลักในการแต่งสวนว่า อลังการ แปลก และทำให้คนดูมีความสุข



อีกสิ่งทีพิเศษหนึ่งแตกต่างจากงานศพทั่วไปคือ เจ้าภาพประกาศผ่านสื่อให้ผู้สนใจเข้าชมความงามของสวนดอกไม้ภายหลังพิธีพระราชทานเพลิงศพได้ตามอัธยาศัย ซึ่งนอกจากจะเป็นการแบ่งปันความความงามในศิลปะการจัดดอกไม้อันจะเกิดบุญกุศลต่อผู้วายชนม์แล้ว ยังก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรที่ลงทุนลงแรงไปนับสิบล้านบาทอีกด้วย

2. สมเกียรติสมฐานะ

เจ้าของงานศพคือคุณนงนุช ต้นกล้าจาทึ่เสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งในวัย 91 ปี ผู้ก่อตั้งสวนนงนุชพัทยา ซึ่งมีที่มาจาก การที่เธอเดินทางไปดูงานสวนพฤกษชาติในต่างประเทศและประทับใจในสวนอันสวยงาม ประกอบกับเป็นคนทีชื่นชอบดอกไม้เป็นทุนเดิม เธอจึงตัดสินใจเปลี่ยนสวนผลไม้ขนาด 1,500 ไร่ มาเป็นสวนไม้ดอกและไม้ประดับ และปลูกสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อบริการนักท่องเที่ยวและการจัดเลี้ยง โดยเปิดอย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2523 มีอายุกว่า 30 ปี มีนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมวันละประมาณ 2,000 คน นอกจากนี้ยังขยายงานไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น สวนนงนุชเชียงใหม่



ปัจจุบันสวนนงนุชพัทยาที่มีชื่อเสียงและความงามในเชิงสวนพฤกษศาสตร์ติดอันดับโลกมาอย่างต่อเนื่อง ล่าสุดเว็บไซต์ท่องเที่ยวทั่วโลกยกย่องให้ติด 1 ใน 10 ของสวนที่สวยงามที่สุดในโลก ในเชิงงานตกแต่งสวนนงนุชมักได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของรัฐบาลไทยไปตกแต่งสวนในงานระดับโลกนับครั้งไม่ถ้วน เช่น งานพืชสวนโลกที่ประเทศจีน นอกจากนี้ยังพิชิตรางวัลเหรียญทอง 6 ปีซ้อนที่งานเซลซีฟลาวเวอร์โชว์ ซึ่งเป็นงานจัดสวนระดับโลกที่จัดมาอย่างต่อเนื่องนับร้อยปี

เมื่อพิจารณาจากที่มา พื้นฐานของครอบครัว หน้าที่การงาน และความเชี่ยวชาญทางธุรกิจของผู้วายชนม์แล้ว การจัดงานศพด้วยดอกไม้หลายแสนดอกและถือเป็นหนึ่งในประวัติศาสตร์การจัดดอกไม้ในงานศพที่ยิ่งใหญ่ถือว่าสมฐานะ นอกจากจะเป็นการระลึกถึงผู้ตายอย่างสมเกียรติ และมีความหมายสะท้อนถึงตัวตน ไม่ว่าจะ เป็นความรักชอบ หน้าที่การงาน ตลอดจนความภาคภูมิใจของผู้ตายได้เป็นอย่างดีแล้ว ผลพลอยได้อีกประการหนึ่งที่ไม่ว่าจะเจ้าของงานจะตั้งใจหรือไม่ก็ตาม คือความงดงามอลังการของงานนี้จะเป็นเครื่องรับประกันความสามารถและชื่อเสียงด้านการจัดสวนในวาระต่างๆ ของสวนนงนุชได้เป็นอย่างดี



3. ดอกไม้กับงานศพ

ดอกไม้กับงานศพเป็นของคู่กันมาแต่ไหนแต่ไร ในการขุดค้นพบหลุมฝังศพของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์มักปรากฏดอกไม้และเกสรดอกไม้อยู่คู่กับศพ นักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่าดอกไม้ถูกนำมาใช้ปกคลุมร่างของผู้เสียชีวิตเพื่อดับกลิ่นอันไม่พึงประสงค์

ในวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้อย่างเข้มข้น เช่น วัฒนธรรมตะวันตกที่ดอกไม้เป็นส่วนประกอบของพิธีกรรมสำคัญของชีวิตตั้งแต่เกิดถึงตาย นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ดั้งเดิมข้างต้น ดอกไม้ยังเป็นเครื่องแสดงออกซึ่งความรัก ความเห็นอกเห็นใจ และความเคารพต่อผู้วายชนม์ และให้กำลังใจและแบ่งปันความโศกเศร้าจากญาติพี่น้องของผู้ตายอีกด้วย ดังนั้นชาวตะวันตกจึงนิยมให้ช่อดอกไม้ในงานศพหรือส่งดอกไม้ไปให้กำลังใจญาติพี่น้องที่บ้าน

ในเชิงสุนทรียะดอกไม้ในพิธีศพยังทำหน้าที่สร้างบรรยากาศที่อ่อนโยนนุ่มนวล และจะเป็นภาพท้ายๆ อันสวยงามที่ผู้สูญเสียนึกถึงผู้ตาย กล่าวอีกนัยหนึ่งความสวยงามของดอกไม้ในงานศพจะไม่ตายไปจากความทรงจำของคนที่ยังอยู่ ดังนั้นจึงนิยมตกแต่งพิธีศพด้วยดอกไม้ให้สวยงามที่สุด



ความหมายที่ลึกซึ้งยิ่งไปกว่าสิ่งที่มองเห็นคือ ดอกไม้ เป็นสัญลักษณ์เชิงศาสนาและจิตวิญญาณที่สะท้อนถึงวงจรชีวิตของมนุษย์ที่เกิดขึ้น เบ่งบาน และเหี่ยวแห้งร่วงโรยไป... หากผู้เกี่ยวข้องและผู้ร่วมงานศพบมีเวลาใคร่ครวญและเก็บเกี่ยว ประโยชน์จากความหมายเหล่านี้

ในบ้านเรา เมื่อพูดถึงดอกไม้ในงานศพ นอกเหนือจากดอกไม้ที่ใช้ในการบูชาพระ เช่น ดอกบัว สิ่งแรกที่คนนึกถึงคือดอกไม้กลิ่นแรงอย่างดอกช่อนกลิ่นซึ่งถูกนำมาใช้เพื่อกลบกลิ่นศพ จนทำให้ดอกช่อนกลิ่นถูกตีความว่าเป็นดอกไม้แห่งความตาย ต่อมาเมื่อยานิตศพถูกพัฒนาขึ้น การประดับงานศพด้วยดอกช่อนกลิ่นก็ค่อย ๆ หายไป แต่ความเชื่อดังกล่าวยังไม่จางหาย

ส่วนประเพณีการจัดดอกไม้ประดับงานศพ โดยเฉพาะการประดับโลงและประดับเมรุสำหรับสามัญชนถือเป็นสิ่งใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่กี่สิบปีมานี้ จากการเทศนาของหลวงพ่อบัณฑิตนันทภิกขุในเรื่อง การทำศพแบบประหยัด เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2525 ว่า “...เมื่อก่อนนี้ไม่มีการจัดดอกไม้ขึ้นไปตามราวบันได เดี่ยวนี้มีจัดทุกแห่ง อาตมาจำได้ว่า เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อสักปีกลายนี้เอง จัดดอกไม้ที่ราวบันได เพราะกลัวยไม้มันมาก



เมืองไทยเวลานี้ ดอกไม้มาก ก็เลยจัด เมื่อจัดขึ้นสักรายแล้ว รายอื่นก็ทำตาม...”

ปัจจุบันดอกไม้ในงานศพไม่ใช่เป็นแค่เพียงดอกไม้ หากแต่เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงฐานะและรสนิยมของเจ้าภาพ วัดและร้านจัดดอกไม้มักมีบริการรับจัดดอกไม้ในงานศพเป็นเรื่องปกติสามัญ สนนราคาหลากหลายขึ้นอยู่กับรูปแบบและประเภทของดอกไม้ มีตั้งแต่หลักพันถึงหลักล้าน เช่น เมื่อเร็วๆ นี้มีข่าวในสื่อต่างๆ ว่าในงานศพของบรรณาธิการ นิตยสารแพชั่นรายหนึ่งมีค่าใช้จ่ายจัดดอกไม้ถึง 5 แสนบาท เป็นต้น โดยร้านจัดดอกไม้บางแห่งอำนวยความสะดวกด้วยการจัดเป็นแพ็คเกจสำเร็จรูป เช่น แบบกอ ซึ่งแบ่งเป็น 5 กอ 7 กอ หรือ 9 กอ แบบสวนแบ่งเป็นสวนแบบ 2 ชั้น หรือ 3 ชั้น แบบสวนน้ำตก แบบโมเดิร์นซึ่งจะใช้ดอกไม้สดประดับภาพถ่ายผู้ตาย และชุดดอกไม้ประดับเมรุแบ่งเป็นแบบกาแลน เลื่อยเส้า กอผูก และราวบันได เป็นต้น

พวงหรีดเป็นดอกไม้ในงานศพอีกประเภทหนึ่งที่ผู้คนนิยมมอบให้เพื่อแสดงความเสียใจต่อผู้ตายและญาติพี่น้อง ในงานศพคนธรรมดาสัญญพวงหรีดไม่มากนัก แต่งานศพของผู้หลักผู้ใหญ่หรือผู้บริหารมักเต็มไปด้วยพวงหรีดของผู้บริหาร



หน่วยงานต่างๆ หากมีโอกาสไปนั่งอยู่ในบริเวณจัดงานแต่เริ่มต้นจะพบความลำบากใจทั้งของเจ้าภาพและพนักงานเมธู ในการจัดที่ทางและเคลื่อนย้ายพวงหรีดเพื่อให้เหมาะสมกับ ตำแหน่งฐานะของเจ้าของพวงหรีด นอกจากนี้ยังเป็นภาระ ในการกำจัดหลังเลิกงานหรือหลังสิ้นวันแล้วอีกด้วย

ปัจจุบันมีทางเลือกใหม่แทนพวงหรีดดอกไม้สด เช่น พวงหรีดพัดลม พวงหรีดหนังสือ พวงหรีดจักรยาน พวงหรีด ต้นไม้ แต่ดูเหมือนว่าขึ้นชื่อว่าพวงหรีดซึ่งเป็นสิ่งของ ของที่ได้ มักไม่ถูกนำไปใช้ หรือสร้างปัญหาให้กับเจ้าภาพและทางวัด ดังนั้นจึงมีแนวคิดใหม่ๆ เช่น เจ้าภาพบางรายแจ้งล่วงหน้า ผ่านทางสื่อต่างๆ ว่าไม่รับพวงหรีด และขอให้ผู้มีจิตศรัทธา บริจาคเป็นเงินเพื่อนำไปบริจาคให้กับโครงการที่เป็นประโยชน์ ต่อสังคมต่อไป ซึ่งจะเป็นกุศลผลบุญให้กับผู้ตายได้อีกต่อหนึ่ง เช่น นำไปซื้อเครื่องมือแพทย์ ช่วยเหลือเด็ก ๆ ในบ้านพักเด็ก ต่าง ๆ เป็นต้น

4. บทสรุป

สิ่งใดก็ตามที่สังคมยอมรับเป็นประเพณี แม้กาลเวลา และบริบทของสังคมเปลี่ยนแปลงไป ก็ยังต้องใช้เวลาในการ

เปลี่ยนแปลงความเชื่อและประเพณีเหล่านั้น ภาระหน้าที่ของ
คนรุ่นใหม่ ๆ คือการเสนอแนวคิดและวิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิด
ประเพณีใหม่ ๆ ที่เอื้อต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน
นั่นเอง

ประเด็นหนึ่งที่สังคมไทยเริ่มพูดถึงกันคือ ความเหมาะสม
พอดีในการจัดงานศพ ขณะเดียวกันก็ยังสามารถคงแก่นสาระ
สำคัญในงานศพไว้ได้ครบครัน กล่าวคือประหยัด มีความหมาย
และเกิดบุญกุศลทั้งต่อผู้ตายสังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งความ
เหมาะสมในที่นี้หมายรวมทั้งกรณีเจ้าภาพงานศพและผู้ไปร่วม
งานศพด้วย

กรณีงานศพของคุณงนุชนับเป็นตัวอย่างงานศพที่
เรียกได้ว่าเหมาะสมกับบริบทของครอบครัว อย่างไรก็ตามแม้
เราจะไม่มีฐานะแบบคุณงนุช แต่ก็สามารถออกแบบงานศพ
ของเราหรือคนในครอบครัวแบบมีสาระและสื่อให้เห็นถึง
ตัวตนของผู้ตายได้เช่นกัน โดยพิจารณาบนเงื่อนไขเดียวกันว่า
ผู้ตายเป็นใคร ประกอบคุณงามความดีใดมาบ้าง และยึดถือ
ความเชื่อประเพณีแบบใด





ความตายธรรมดาๆ
ของประภัสสร เสวิกุล
กนกวรรณ กนกนวนางค์

ปี 2558 เกิดความสูญเสียครั้งสำคัญในแวดวงวรรณกรรมของไทย หลังการเสียชีวิตของประภัสสร เสวิกุล ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ประจำปี 2554 เมื่อเวลา 2 นาฬิกาของวันศุกร์ที่ 18 กันยายน นักเขียนชื่อดังเสียชีวิตด้วยอาการหัวใจล้มเหลว ในวัย 67 ปี ณ บ้านพักย่านบางแค กรุงเทพมหานคร

ประภัสสรเป็นนักเขียนที่ได้รับการยอมรับในวงการวรรณกรรมร่วมสมัยของไทย เขาสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าและได้รับความนิยมมากมาย มีผลงานเรื่องสั้นกว่า 150 เรื่อง นวนิยายมากกว่า 60 เรื่อง และกวีนิพนธ์กว่า 200 บท นวนิยายหลายเรื่องได้รับการดัดแปลงสร้างเป็นละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ อีกจำนวนหนึ่งได้รับการแปลเป็นภาษาต่างประเทศ



เมื่อข่าวการเสียชีวิตของเขาแพร่ออกไป เกิดกระแสการแสดงความรู้สึกร่วมในโซเชียลเน็ตเวิร์กอย่างกว้างขวาง ผู้ที่อยู่ในวงการวรรณกรรมต่างแสดงความอาลัย ขณะที่นักอ่านทั่วไปต่างแสดงความเสียใจต่อการสูญเสียครั้งนี้

สิ่งนี้สะท้อนว่าชื่อของประภัสสร เสวิกุล ได้เข้าไปอยู่ในหัวใจของผู้คนที่ผูกพันกับงานเขียนของเขาอย่างยาวนาน

หากย้อนกลับไปก่อนหน้านี ประภัสสรมีโรคประจำตัวที่เกิดขึ้นตามวัย ทั้งโรคเบาหวาน โรคหัวใจและความดันโลหิต แต่อาการป่วยไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานและการเดินทาง ซึ่งเป็นวิถีที่เขารักตลอดชีวิตการเป็นนักการทูตและนักเขียน

ราวต้นปี 2556 อาการป่วยเริ่มส่อเค้ารุนแรงขึ้น เมื่อคืนหนึ่งเขามีอาการไอหนัก พอตกตึกก็หายใจลำบาก ทางครอบครัวจึงนำตัวส่งโรงพยาบาล ผลการตรวจพบว่าออกซิเจนในเลือดต่ำมาก ถูกนำตัวเข้าห้องไอซียู รุ่งขึ้นมีภาวะปอดติดเชื้อและน้ำท่วมปอด ครั้งนั้นเขาต้องรักษาตัวในห้องไอซียูนานร่วมเดือน และหลังจากนั้นร่างกายของเขาก็อ่อนแอลง

ปลายปีเดียวกันเขาถูกนำตัวเข้าห้องไอซียูอีกครั้ง เนื่องจากเกิดภาวะชามวมและหายใจขัด หมอเกรงว่าระบบหายใจจะล้มเหลวได้ จึงแนะนำให้ใช้เครื่องช่วยหายใจ ที่แรก

เขาและครอบครัวไม่ยินยอม แต่หมอพยายามอธิบายว่าเป็นเรื่องจำเป็น เพื่อช่วยให้หัวใจไม่ต้องทำงานหนักเกินไป สุดท้ายจึงตกลง

“เป็นการตัดสินใจที่เจ็บปวดใจมาก หลังจากคุณประกาศสรพื่นขึ้นจากยานอนหลับที่ให้ก่อนใส่เครื่องช่วยหายใจ เขาตกใจกลัวและตื่นรนอย่างแรง เมื่อพบว่ามือทั้งสองข้างถูกมัดไว้กับข้างเตียง มีท่อช่วยหายใจอยู่ในคอทำให้พูดไม่ได้ รับรู้เลยว่าเขาต้องทรมานมาก กว่าจะปลอบใจให้รู้ว่าอะไรเป็นอะไร และหายตกใจก็ใช้เวลาพักใหญ่ ถือเป็นบทเรียนว่าแม้คุณหมอได้ให้ข้อมูลเครื่องมือแพทย์แล้ว แต่คำบอกเล่ากับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ ก็ต่างกันมาก” ภรรยาของเขากล่าว

เมื่อขยับมือเป็นอิสระได้บ้าง เขาใช้วิธีสื่อสารด้วยการเขียน ประโยคที่เขียนใส่กระดาษบ่อย ๆ ก็คือ “ถามหมอ เมื่อไรจะเอาท่อออก”

ขณะนั้นกำลังอยู่ในช่วงการจัดงานประกาศยกย่องผลงานวรรณกรรมของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์จำนวน 38 เรื่องให้เป็นวรรณกรรมแห่งชาติ เพื่อสร้างเกียรติภูมิให้วงวรรณกรรมไทยและนักเขียนไทย ซึ่งเป็นงานสำคัญที่ประกาศสรรริเริ่มไว้ เมื่อเขาป่วยทางผู้จัดงานจึงหารือภรรยาว่า

จะเลื่อนการจัดงานออกไปก่อนไหม แต่เธอรู้ดีกว่าหากงานถูกเลื่อนออกไปเพราะอาการป่วย สามีจะเสียใจมาก จึงยืนยันให้จัดงานตามเดิม ซึ่งเธอมาพบในภายหลังว่าเป็นการตัดสินใจที่ถูกต้อง เพราะในที่สุดเขาก็ออกจากโรงพยาบาลได้ทัน และมีโอกาสได้เห็นด้วยตาตนเองว่างานนั้นประสบความสำเร็จอย่างงดงาม

กลางปี 2558 เขาเป็นหนึ่งในคณะผู้แทนคนไทยที่เดินทางไปร่วมงานฉลอง 60 ปีความสัมพันธ์ไทย-อิหร่าน แต่เขาก็ต้องเจอปัญหาเดิมคือ อาการคลื่นน้ำท่วมปอด และถูกนำตัวส่งเข้าไอซียูอีกครั้ง หลังกลับถึงเมืองไทย เขายังคงใช้ชีวิตตามปกติและปฏิบัติตามคำแนะนำของหมออย่างเคร่งครัด

ประภัสสรเป็นคนเจ้าความคิด ไม่หยุดนิ่ง แม้จะเกษียณอายุราชการจากกระทรวงการต่างประเทศแล้ว และมีโรคประจำตัวที่ทำให้ต้องระมัดระวังการใช้ชีวิตมากขึ้น แต่เขายังคงมุ่งมั่นทำงานด้านวรรณกรรมทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลังด้วยหวังจะยกระดับงานวรรณกรรมของไทยให้ก้าวไกลในระดับสากล

นอกจากนี้นักเขียนคนดังยังมีความเป็นครูสูง ชอบสอน ชอบแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้คน ด้วยหวังจะส่งเสริมเด็กรุ่นใหม่ ๆ ให้เป็นนักเขียนและนักอ่านที่มีคุณภาพ



“ถ้าไม่มีผู้อ่านคุณภาพ นักเขียนคุณภาพก็จะเกิดไม่ได้”
เป็นคำพูดที่เขา มักกล่าวบ่อย ๆ

ในบทบาทของคู่ชีวิต ประภัสสรมีความเป็นสุภาพบุรุษสูง เขาแทบไม่เคยแตะเนื้อต้องตัวภรรยาจนกระทั่งแต่งงานตั้งแต่นั้นมาไม่ว่าจะไปที่ไหนคู่สามีภรรยาจะจับมือกันไว้ตลอดเวลาจนเป็นเอกลักษณ์ เมื่อถูกถามเรื่องนี้เขามักตอบสั้น ๆ ว่า

“เธอเป็นผู้หญิงที่ผมรอคอยจับมือด้วยมาทั้งชีวิต เมื่อได้จับมือเธอในวันแต่งงานจึงไม่คิดจะปล่อยมือเธออีกเลย”

ลูกชายทั้งสองเปรียบเปรยว่าพ่อแม่ของพวกเขาเหมือนฝาแฝดตัวติดกัน เมื่อเห็นคนหนึ่งก็ต้องเห็นอีกคนหนึ่งด้วยความแนบชิดนี้ยิ่งมากขึ้นหลังจากเขาป่วยหนักเข้าชั้นวิกฤติหลายรอบ คล้ายกับทั้งสองต้องการใช้เวลาที่เหลือร่วมกันให้มากที่สุด

หลังเจ็บป่วยประภัสสรยังคงทำงานตลอดเวลา ปฏิทินการทำงานเต็มเหยียดไปจนถึงวันพฤหัสบดีที่ 17 กย. ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของเขา

“วันนั้นเขาบอกว่า ‘พรุ่งนี้ก็จะได้พักแล้ว’ ก็ไม่คิดว่าจะเป็นการพักตลอดไป” ภรรยาของเขาเล่า ก่อนเสียชีวิตไม่กี่วัน เขาเก็บของใช้ส่วนตัวทุกชิ้น จัดเข้าตู้และใส่ลิ้นชักอย่าง



เรียบร้อย บอกเลิกนัดหมอนวดที่มานวดประจำ เป็นสิ่งที่ภรรยาแปลกใจแต่เมื่อถามเขาก็ไม่ได้คำตอบอะไร

สองวันก่อนเสียชีวิต ประภัสสรเดินทางไปวางศิลาฤกษ์ที่โบสถ์วัดป่าภูวังทอง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นวัดที่เขาศรัทธา

วันรุ่งขึ้นเขาเดินทางต่อไปที่นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว ได้ไปสักการะพระธาตุหลวง ซึ่งเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง มีอนุสาวรีย์พระไชยเชษฐา ซึ่งเป็นกษัตริย์ที่มีชื่อเสียงมาก และอยู่ในนวนิยายเรื่องสุดท้ายของเขาเรื่อง “หยาดน้ำฝนแห่งล้านช้าง หยาดน้ำค้างแห่งล้านนา” ซึ่งอยู่ในชุดวรรณกรรมเพื่ออาเซียน งานสำคัญช่วงท้ายๆ ของเขา ที่เป็นการประพันธ์นวนิยายเพื่อเผยแพร่เรื่องราวเกี่ยวกับประเทศต่างๆ ที่อยู่ในกลุ่มสมาชิกอาเซียนทั้ง 9 ประเทศ

เสร็จจากการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เขาเดินทางต่อไปเยี่ยมหนักเขียนอาวุโสที่คุ้นเคยกัน คล้ายจะเป็นการไปเพื่อบอกลาสถานที่และบุคคลที่เขาศรัทธาเป็นครั้งสุดท้าย

วันรุ่งขึ้นทั้งคู่ไปร่วมงานบวงสรวงเปิดกองถ่ายละครเวลาในขวดแก้ว ที่ดัดแปลงสร้างจากนวนิยายของเขา จากนั้นจึงพากันไปกินเบียร์อย่าง ซึ่งเขาเอ่ยปากบ่นกับภรรยามาหลายวันแล้วว่าอยากกินเบียร์อย่างอร่อยๆ จากนั้นจึงไปบันทึก



เทพธิดาการวิทย์ แต่ขณะกำลังบันทึกเสียงอยู่ จู่ ๆ เสียงของเขาก็หายไปเฉย ๆ ซึ่งทั้งเขาและภรรยาเข้าใจว่าเป็นเพราะความอ่อนไหวที่เกิดขึ้นบ่อยในระยะหลัง

ความอ่อนไหวนั้นเกิดขึ้นกับทั้งร่างกายและจิตใจ เธอสังเกตเห็นว่าพักหลังสามีจะสะเทือนใจง่าย จนบางครั้งคล้ายจะเพลอร้องไห้ออกมา บางเวลาที่อยู่กันตามลำพังเขาก็เปรย ๆ ออกมาว่า “ไม่รู้จะไปเมื่อไหร่” ซึ่งทุกครั้งที่ได้ยินภรรยาก็จะเสียงไปคุยเรื่องอื่นเพื่อให้เขาสบายใจ

ระหว่างมือเย็นวันนั้นเขาบอกภรรยาว่าต้องสะสางงานต่าง ๆ ที่ค้างอยู่ให้เสร็จ และขึ้นไปห้องนอนที่อยู่ชั้นบนบนเร็วกว่าปกติ สักพักเขาก็ขอให้ภรรยาไปอัญเชิญพระพุทธรูปจากห้องพระมาให้ เพื่อไหว้และอธิษฐาน จากนั้นเขาก็ขอให้ภรรยามานอนกอด

สักพักเขาถามเธอว่า “อยากได้อะไรเป็นของขวัญวันเกิด และวันครบรอบแต่งงานที่เพิ่งผ่านไป เธอตอบว่า “อยากได้เธอนั้นแหละ อยากให้อยู่กับฉัน” แล้วทั้งคู่ก็หลับไปในอ้อมกอด

สักพักเขาลุกขึ้นไปห้องน้ำโดยมีภรรยาเดินประคองตามหลังไป ขณะนั้นเขายังเดินได้อย่างปกติ แต่เมื่อไปถึงห้องน้ำ จู่ ๆ เขาก็ทรุดตัวนั่งลงและบอกว่าหายใจไม่ออกขอให้เอายามา



เธอรีบวิ่งไปหยาบยาแล้ววิ่งกลับเข้าไปหา เห็นเขานั่งอ่อนแรง จึงรีบเอายาใส่ปากไว้ได้ลั้น แต่ไม่ถึงจิตใจเขาก็แน่นิ่งไป เห็นท่าไม่ดีเธอก็รีบดึงร่างของเขาลงมานอนกับพื้นเพื่อปั๊มหัวใจ และทำทุกอย่างเท่าที่จะนึกวิธีได้ ปากก็ตะโกนร้องบอกเขาว่า “อย่ามาทิ้งกันแบบนี้ละ” แต่เขาไม่ตอบสนองใดๆ

เธอก็รีบวิ่งไปตะโกนร้องเรียกลูกชายซึ่งอยู่ชั้นล่างให้ ขึ้นมาช่วยกัน เมื่อลูกชายวิ่งขึ้นมาถึง ก็ไปลากถังออกซิเจน และเอาสายใส่จมูกให้ แต่พ่อยังคงแน่นิ่งอยู่ จึงวิ่งไปกด โทรศัพท์เรียกรถพยาบาล

นาทีนั้นเธอตระหนักได้ว่าเขาจากไปแล้ว

เมื่อเรียกสติได้ เธอก็ใช้มือข้างหนึ่งรองศีรษะของเขาไว้ บอกเขาว่า “พี่ชจ่า ไปหาแสงสว่างนะ ไปหาพระพุทธเจ้า เกิดชาติหน้าฉันใดให้เราอยู่คู่กันตลอดไป” เธอพูดประโยคนี้อซ้ำๆ

เธอเองเพิ่งได้ประจักษ์กับความตายแบบต่อหน้าต่อตา ได้พบว่าความเป็นและความตายมีเส้นแบ่งเพียงเสี้ยววินาที ทุกอย่างเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และบัดนี้คนที่เธอรักได้จากไปในอ้อมกอดของเธอ

ความรู้สึกสูญเสียเข้าเกาะกุมหัวใจ โหวงเหวงแว้งคว้าง ควบคุมตัวเองแทบไม่ได้ เพราะเธอไม่ได้เตรียมตัว ไม่รู้ล่วงหน้า

ว่าเขาจะมาจากเธอไปตอนนี้ สิ่งที่ทำได้ดีที่สุดขณะนี้คือเธอ
ต้องยอมรับความจริงให้ได้

เธอคิดว่าสามีเองเตรียมตัวเพื่อการเดินทางครั้งสุดท้ายแล้วเป็นอย่างดี นี่เป็นช่วงนี้เวลาที่มีเพียงเธอกับเขา เธอพยายามรวบรวมความเข้มแข็งเพื่อกล่าวลาและเป็นกำลังใจในการเดินทางครั้งนี้ของสามี

เธอดูนาฬิกาเพื่อจดจำเวลาที่เขาจากไปอย่างไม่มีวันกลับ จากนั้นประมาณ 15 นาทีรถพยาบาลก็มาถึง เจ้าหน้าที่พยายามปั๊มหัวใจกู้ชีวิตแต่ไม่มีสัญญาณชีพใดๆ

สิ่งเธอและลูกชายทั้งคู่ได้เรียนรู้จากการจากพรากครั้งนี้ นั่นคือชีวิตนั้นไม่แน่นอน ความตายเป็นเรื่องง่ายตายมากเกิดขึ้นได้ทุกเวลาหาที่อย่างไม่มีใครกำหนดได้ เมื่อถึงเวลา ก็ต้องไปไม่ว่าจะยินยอมหรือไม่ สิ่งที่ทำได้ดีก็คือการยอมรับความเป็นจริงต่อสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อให้การจากกันมีคุณค่าต่อการเริ่มต้นใหม่ของคนที่ยังมีชีวิตอยู่ แม้ว่าชีวิตที่เหลืออยู่จะแหงนงั่วด้วยความรู้สึกของคนหัวใจได้ขาดหายไปแล้ว ครึ่งดวงก็ตาม



ทุกความฝันมีบทเรียน

ที่มาของภาพ

หลวงพ่อกุณ หน้า 8

<http://www.dhammadajak.net/forums/viewtopic.php?t=33510>

เหตุระเบิดราชประสงค์ หน้า 17

<http://www.tnews.co.th/html/contents/162553/>

งานศพคุณประชาติป มุสิกพงศ์ หน้า 25

<http://www.bigza.com/news-176523>

หนูน้อยยอลัน หน้า 34

<http://www.news.com.au/lifestyle/real-life/news-life/cory-bernardi-blaming-aylans-dad-for-drowning-on-greek-beach/news-story/3387911b5c643817f35afa95b087eba4>

งานศพคุณหงหนู ตันลัจจา หน้า 44

<http://www.bloggang.com/m/mainblog.php?id=vinitisiri&month=17-09-2015&group=384&gblog=92>

งานศพคุณประภัสสร เสวิกุล หน้า 54

<http://images.voicecdn.net/media/640/330/storage0/887682.jpg>

โครงการสื่อสารสร้างความตระหนัก วิถีสู่การตายอย่างสงบ (ความตาย พุดได้)

เพราะความตายถูกรับรู้เพียงมิติของความเจ็บปวด
ทรมาน สูญเสีย อับมงคล น่ากลัว จึงทำให้ผู้คนในสังคม
พากันลืมนึกและมองไม่เห็นความเป็นจริง ว่าความตายต้อง
มาเยี่ยมเยือนเราอย่างแน่แท้ในวันหนึ่ง

ความกลัวที่ตามมาด้วยการหลีกเลี่ยง และความ
ประมาทที่ตามมาด้วยการละเลย ไม่สนใจเรียนรู้ความตาย

ทำให้เมื่อตนเองหรือคนใกล้ชิดต้องประสบกับ
ภาวะใกล้ตายเข้าจริง ๆ ก็ไม่สามารถจัดการได้อย่างมีสติ

ผู้ที่ประสบปัญหามากที่สุดดูจะเป็นผู้ป่วยที่ได้
รับความทรมานจากการยืดความตายด้วยอุปกรณ์ทาง
การแพทย์ต่าง ๆ และอาจตายท่ามกลางบรรยากาศที่

ไม่เป็นมิตรต่อการตายอย่างสงบสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ขณะเดียวกันญาติผู้ดูแลและครอบครัวต้องอยู่ในภาวะเศร้าหมอง ลึนหวัง ไร้ซึ่งทางออก

ทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายมหาศาลจากการยื้อชีวิตด้วยเทคโนโลยีเกินความจำเป็น

ปัญหาดังกล่าวสามารถป้องกันได้หากมีการเตรียมความพร้อมด้วยความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมตัวรับมือกับความตาย

โครงการสื่อสารสร้างความตระหนัก วิธีสู่การตายอย่างสงบ จึงเกิดขึ้นเพื่อสร้างความตระหนักให้สังคมรับรู้ว่าความตายเป็นเรื่องสำคัญที่พึงเรียนรู้เป็นก้าวแรกของการเตรียมตัวตนเองและคนรอบข้างให้สามารถรับมือกับความเจ็บป่วยและความตายได้อย่างสงบ อีกทั้งจะทำให้ใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าเป็นประโยชน์แก่กุลต่อตนเองและสังคมโดยรวม โดยเป็นส่วนหนึ่งของโครงการเผชิญความตายอย่างสงบ เครือข่ายพุทธิกาเพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม ภายใต้การกำกับดูแลของสมาคมบริหารผู้ป่วยระยะท้าย โดยการสนับสนุนของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

กิจกรรมหลักของโครงการ มีดังนี้

- จัดนิทรรศการและเวทีสาธารณะ เช่น นิทรรศการ Before I die พร้อมก่อนตาย
- กิจกรรมสัญจร เช่น พิธีกรรมความตายของชาวจีน คริสต์ และมุสลิม
- เวทีเสวนา เช่น การสื่อสารเรื่องความตายกับเด็ก, อาทิตย์อัสดงเสวนา เนื่องในวันอัฐจุมีบูชา
- กิจกรรมเกมไฟไซชีวิต : เกมสนทนาเรื่องชีวิตและความตาย
- แอปพลิเคชัน Life Countdown (นับถอยหลังชีวิต)
- จัดพิมพ์หนังสือเผยแพร่ อาทิ คู่มือ Add ความตาย เป็น friend, ฉลาดทำศพ ฯลฯ
- จัดหมายข่าวราย 3 เดือน “อาทิตย์อัสดง”

ติดตามกิจกรรมของโครงการได้ที่

www.budnet.org/peacefuldeath

และ FB: Peacefuldeath

โครงการเผชิญความตายอย่างสงบ เครือข่ายพุทธิกา

สืบเนื่องมาจากทัศนคติที่คนในสังคมมีต่อความตายมักเป็นไปในด้านความสูญเสียดูเจ็บปวดทรมาน เป็นอุปมงคล น่าหวาดกลัว จึงทำให้คนพากันแก่งเล็งเลิมความตาย ไม่ตระหนักถึงความจริงว่า ความตายต้องมาเยี่ยมเยือนเราอย่างแน่แท้ในวันหนึ่ง

ความกลัวที่ตามมาด้วยการหลีกเลี่ยง และความประมาทที่ตามมาด้วยการละเลย ไม่สนใจการเรียนรู้การรับมือกับความตาย ทำให้เมื่อตนเองหรือคนใกล้ชิดต้องประสบกับความเจ็บป่วยหรือการตายเข้าจริง ๆ ก็ไม่สามารถจัดการได้อย่างมีสติ ผู้ประสบปัญหามากที่สุดคือผู้ป่วยที่ได้รับความทรมานจากการยืดความตายด้วยอุปกรณ์ทางการแพทย์ต่าง ๆ อาจตายท่ามกลางบรรยากาศที่ไม่เป็นมิตรต่อการตายอย่างสงบและสมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ขณะเดียวกัน ญาติ ผู้ดูแล และครอบครัวก็ตกอยู่ในความเศร้าหมอง ลึนหวัง ไร้ทางออก จากการแบกรับภาระการดูแลอย่างมหาศาล จากการยื้อชีวิตด้วยเทคโนโลยีเกินความจำเป็น

แผนงานเผชิญความตายอย่างสงบ เครือข่ายพุทธิกา จึงเกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญา ส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการตายและความตายในมิติทางจิตใจและศาสนา กระตุ้นสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมพร้อมเพื่อเผชิญความตายอย่างสงบ อันนำไปสู่การใช้ชีวิตอย่างไม่ประมาท มีคุณค่า เป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อตนเองและสังคมโดยรวม

เครือข่ายพุทธิกาดำเนินงานเพื่อฟื้นฟูพุทธธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและมีความหมายต่อสังคม ผ่านการดำเนินโครงการต่าง ๆ อย่างเช่น โครงการฉลาดทำบุญ ด้วยจิตอาสา โครงการสุขแท้ด้วยปัญญา โครงการป่วนตลอดจนเผยแพร่หนังสือและสื่อธรรมะร่วมสมัย โดยสามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ www.budnet.org

กิจกรรมภายใต้แผนงานเผชิญความตายอย่างสงบ

อบรมเผชิญความตายอย่างสงบ

เครือข่ายพุทธิการ่วมกับเสมสิกขาลัย ได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติ “เผชิญความตายอย่างสงบ” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นหลักสูตรอบรม 3 วัน 2 คืน สำหรับผู้สนใจเรียนรู้เรื่องการเผชิญความตายอย่างสงบอย่างลึกซึ้ง

อาสาข้างเตียง

อาสาสมัครช่วยเหลือผู้ป่วยระยะท้ายด้วยการเป็นเพื่อนรับฟัง และทำกิจกรรมร่วมกับผู้ป่วยและครอบครัว

สายด่วนให้คำปรึกษาทางใจ ผู้ป่วยระยะสุดท้าย

086-0022-302

เปิดบริการ จันทร์ - ศุกร์ เวลา 10.00 น. - 16.00 น. โดยจิตอาสาเครือข่ายพุทธิกา ได้รับการสนับสนุนคำปรึกษาจากพระสงฆ์ แพทย์และพยาบาลดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในโรงพยาบาลภาคี

จดหมายข่าวอาทิตย์อัสดง

จดหมายข่าวราย 3 เดือน เรียนรู้ความตาย เพื่อเข้าใจชีวิต

หนังสือและสื่อเผยแพร่

รวมบทความและความรู้ www.budnet.org/sunset

Peaceful Death Facebook Fanpage

ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวในหน้าเฟซบุ๊ก www.facebook.com/peacefuldeath2011

โครงการสื่อสารสร้างความตระหนักวิถีสู่การตายอย่างสงบ
หรือ “ความตาย พุดได้”

เปิดพื้นที่ให้สังคมได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมตัวสนทนาพูดคุย ฝึกฝนการวางใจ และเรียนรู้ที่จะรับมือเรื่องความตาย ผ่านเครื่องมือและรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลาย

องค์กรภาคี

- เสริมศึกษาลัย
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)
- สมาคมบริบาลผู้ป่วยระยะท้าย (THAPS – Thai Palliative Care Society)
- มูลนิธิโกมลคีมทอง
- หน่วยดูแลผู้ป่วยระยะท้ายแบบประคับประคอง (Palliative Care) ในโรงพยาบาลต่างๆ เช่น
 - โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
 - โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ จ.สงขลา
 - คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
 - โรงพยาบาลรามธิบดีเป็นต้น